

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

DERLINĖS SEINUOSE RINKIMŲ ŠEŠĖLYJE – Petras Maksimavičius	3
EDUKACINĖ KELIONĖ „VYDŪNAS – ŽINOMAS, BET NEPAŽINTAS“ – Alicija Krakauskienė	12

MŪSŲ INTERVIU

„PALINKĖČIAU VIENYBĖS IR BROLIŠKOS MEILĖS“ – Irena Gasperavičiūtė	4
NAUJOS PUNSKO PARAPIJOS VIKARO KUN. MARIUS TALUČIO PAREIGOS – Božena Bobinienė	9

KULTŪROS BARUOSE

„JOTVA“ BULGARIJOJE! – Karolina Petruškevičiūtė, Paula Rupinskaitė	14
---	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

KRASNAGRŪDOS PAGRINDINĖ LIETUVIŠKA MOKYKLA ŠIEMET ŠVĘSTŲ 30-METĮ – Janina Macukonienė	16
--	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

IRENA GRIGUTIENĖ – ŽMOGUS AUTORITETAS – Jurgita Stankauskaitė	19
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------	----

Viršeliuose:

Dangaus vartai (Valdo Žilionio nuotr.)

Punsko Kovo 11-osios licejaus dramos būrelis Pagėgiuose (Alicijos Krakauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė – Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2018-09-26.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir televi-
zijos rėmimo fondas.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Kiekvienas mėnuo turi savo žavesio. Rugsėjis kerį spalvomis ir grybais. Nors mokyklose poilsio laikas jau pasibaigęs, tačiau ilgokai turėjome galimybės džiaugtis saulės spinduliais. Deja, šis nerūpestingas, šiltas laikotarpis nuėjo praeitin.

Rugsėjis „Aušroje“ visai netikėtai katalikiškos tematikos. Čia rasite pokalbius su mūsų mylimais vikarais: Božena Bobinienė kalbasi su Punsko vikaru kun. Mariumi Talučiu, kuris paskirtas pal. Teofiliaus Matulionio kanonizacijos proceso bylos postulatoriumi, aš – su kun. Petru Gucevičiumi, kuris po šešerių metų darbo Seinų parapijoje atsiveikina su vietos bendruomene. Kalbamės apie nuveiktus darbus, vietos bendruomenę, kultūros ir tapatybės puoselėjimo svarbą žmogui. Visa Seinų bendruomenė liūdi išlydėdama kun. Petrą Gucevičių. Ypač daug šiltų žodžių apie savo tikybos mokytoją išsako vaikai. Čia rasite ir nuotraukų iš atsiveikinimo „Žiburio“ mokykloje. Beje, kunigas, šešerius metus dirbdamas Seinų parapijoje, nusipelnė autentiškos visos visuomenės pagarbos. Jis nuo pirmųjų darbo dienų įsitraukė į lietuvių saviveiklą. Mokiniais organizavo stovyklas, kur mokė juos linksmy giesmių pritariant gitara. Parodė, kad galima Dievą garbinti džiaugiantis, nebūtinai susikausčius ar esant labai rimtam. Kunigas Petras išvyksta ganytojiškam darbui į Angliją. Bėlika jam palinkėti, kad tolesnis kelias būtų ne lengvas, o prasmingas ir įdomus.

Petras Maksimavičius šįkart rašo apie Seinų apskrities derlinės bei savivaldybių rinkimus. Ką tai turi bendro? Nagi paskaitykite straipsnį. Ir, žinoma, rugsėjį negali stigti švietimo temų. Todėl šiame „Aušros“ numeryje tęsiame Krasnagrūdės mokyklos lietuviškų klasių kūrimo ir veiklos istoriją.

Malonių Jums išpūdžių su „Aušra“!

Derlinės Seinuose rinkimų šešėlyje

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Neseniai Seinuose vyko Seinų apskrities derlinės. Buvo daug svečių, kalbų, sveikinių ir politinio pobūdžio pareiškimų. Netrūko taip pat lietuviškų akcentų. Apie pačią šventę parašysiu šiek tiek vėliau. Pradžioje noriu parašyti, kas sugadino šventę, nors tam tikrų dalykų organizatoriai ir negalėjo išvengti.

Lenkijoje išibėgėja savivaldybių rinkimų kampanija. Tai galima pastebėti ne tik žiniasklaidoje, bet ir pasiklausius žmonių diskusijų turguje. Tai normalus procesas, kuris periodiškai kartojasi kas keleri metai. Savivalda Lenkijoje vaidina svarbų vaidmenį. Jai suteikta gana daug galimybių savarankiškai spręsti kai kuriuos su žmonių gyvenimu susijusius dalykus. Todėl dažnai nuo savivaldybių vadovų sumanumo priklauso, kaip savivaldybė vystysis. Žinoma, dažnai kartojamas argumentas, kad vyriausybei perduodant savivaldybėms daugiau užduočių atlikti valstybinės administracijos vardu nesuteikiama papildomų finansinių išteklių tam įgyvendinti, yra teisingas. Pats elementariausias pavyzdys – tai švietimo tinklo organizavimas ir išlaikymas. Nesiplėsdamas paminėsiu, kad švietimo reikalų perdavimas savivaldybių kompetencijai ir buvo viena iš esminių priežasčių, dėl ko Lenkijos lietuvių švietimo tinklas susiaurėjo iki minimumo. Esu įsitikinęs, kad jeigu lietuvių švietimo išlaikymu deramai būtų besirūpinusios valstybės institucijos, mokinių skaičius lietuviškose klasėse šiandien būtų didesnis. Ne viską ypač Seinų mieste ar Seinų valsčiuje nulėmė demografinės problemos.

Kodėl savivalda yra svarbi, taip pat neaiškinsiu, kadangi visi suprantame jos reikšmę. Pakanka vien pasižiūrėti ir palyginti, kaip vystosi gretimos savivaldybės. Iš karto pamatytumėm skirtumų. Žinoma, labiausiai į akis krenta tai, ką matome – šaligatviai, parkai, keliai, visuomeninės reikšmės pastatų fasadai. Pasižiūrėję į kultūrinių renginių kalendorių taip pat rastumėm daug įdomių palyginimų. Vienos savivaldybės vystosi greičiau už kitas, kadangi jų viršaičiai ir tarybos nariai sugeba burti žmones bendrai idėjai, geriau išnaudoja žmogiškuosius išteklius ir ryšius su kaimynais. Tai greit atsiperka. Egzistuoja taip pat tam tikros paveldėtos, nusistovėjusios tradicijos. Pavyzdžiui, gyvendamas Seinuose pastebėjau, kad čia neįprasta prie savo namo pašluoti šaligatvį ar gatvės pakraštį, net jeigu susikaupę daug sudžiūvusių lapų ar paprastų šiukšlių. Manoma, kad tai miesto komunalinių tarnybų darbas, o prastai atrodanti aplinka po kurio laiko pradeda netrukdyti, prie jos priprantama. Toks požiūris prasiškerbia ir į kitas gyvenimo sritis.

Kam teko dalyvauti įvairių Seinų apskrities savivaldybių tarybų posėdžiuose, neabejotinai pastebėjo, kaip skiriasi vykstančių diskusijų eiga, kaip laikomasi elementariausių diskusijų taisyklių. Vienur vyksta kartais ir arši, bet dalykiška diskusija, kitur – nesibaigiantis tarpusavio įžeidinėjimas, kuris nieko teigiamo neduoda. Sakysite, tai ne tiek svarbu, kadangi vietos valdžia ne tiek daug ir gali paveikti mūsų kasdienį gyvenimą, ypač ten, kur niekas nesitiki greitų pasikeitimų. Ne

Derlinių dalyviai ir svečiai

iki galo tai tiesa. Nuolatos tarpusavy besiginčijantys, elementarios asmeninės kultūros stokojantys tarybos nariai tikriausiai nesukurs nieko gero, tačiau pakenkti gali labai. Visų pirma šie ginčai persikelia į plačiąją visuomenę, ją radikalizuoja, o tai gimdo papildomų problemų. Paprastai visuomenės nuomonių radikalizavimasis gimdo kraštutines reakcijas, kurios pereina į ideologiją. Ten, kur nėra sutarimo ir pažangos buitiniuose reikaluose, atsiranda pasaulėžiūros, tautiniai elementai. Seiniškiai tai gerai žino. Nebejotina šis rinkimų į savivaldybių tarybas laikotarpis išryškins ir šias tendencijas. Todėl suprastami jų kilmę turime reaguoti ramiai ir nepasiduoti galimoms provokacijoms. Tokia yra rinkimų kampanijos prigimtis.

Grįžkime prie derlinių šventės Seinuose. Ji prasidėjo Žolinių vainikų pristatymu bei šv. Mišiomis Seinų miesto stadione. Susirinko ne tik Seinų apskrities ūkininkai, savivaldybininkai, įvairių žemės ūkio agentūrų vadovai, mokyklų direktoriai, bet ir politikai. Kaip galima buvo tikėtis, artėjant savivaldybių rinkimams netrūko politinio pobūdžio kalbų ir politiniams oponentams reiškiamų pretenzijų. Žinoma, visos kalbos buvo apie ūkininkus ir jų sunkų darbą. Vieni tikino, kad ūkininkai sunkiai dirba, o vyriausybė juos remia, kiti – jog nepaisant to, kad negauna vyriausybės

paramos, ūkininkai vis vien sunkiai dirba ir savo pareigas atlieka. Žiūrint iš šalies labai įdomu buvo klausytis, kaip skiriasi įvairių politinių jėgų požiūris į šį kraštą ir jo tautinę sudėtį. Juk nėra paslaptis, kad Seinų apskritis įsteigta todėl, jog čia gausiai gyvena lietuvių tautinė mažuma. Seinų apskrityje taip pat daug pavyzdinių lietuvių ūkių, pieno, mėsos gamintojų. Ši derlinių šventė buvo ypatinga taip pat tuo, kad abi valstybės švenčia savo nepriklausomybės atkūrimo 100-ąsias metines. Taigi vieni tai pastebėjo, sveikino su jubiliejumi ir tardavo: „Laba diena“, kiti demonstratyviai vengdavo lietuvių temos. Tačiau reikia pasidžiaugti pačių Seinų apskrities ir aplinkinių savivaldybių vadovų laikysena. Kaip niekad anksčiau labai aiškiai buvo įvardintas Seinų apskrities tautinis dvilypumas. Simboliška ir tai, kad iškilnių metu buvo pasveikinta Lenkijos lietuvių bendruomenės vadovė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Seinų apskrities viršininko pavaduotojos pareigos, be jokios abejonės, pasitarnavo lietuvių bendruomenės matomumo ir girdimumo didinimui. Taigi šiais metais lietuvių kalba Seinų stadione pastatytoje scenoje buvo girdima labiau ir dažniau.

Iškilnių dalyvius pasveikino taip pat Lazdijų rajono delegacija, koncertavo Seinų ir Punsko ansambliai.

Kunigas Petras Gucevičius, Seinuose atitarnavęs beveik šešerius metus, atsisveikina su vietos bendruomene. Išvyksta patarnauti lietuviams į Jungtinę Karalystę. Kalbuosi su kunigu apie metus, praleistus Seinuose, apie darbą „Žiburio“ mokykloje, lietuvių gyvenimą, smagias ir sunkias akimirkas, patirtas Seinuose.

Irena Gasperavičiūtė: Gerbiamas Kunige, šešeri metai – ne toks ir trumpas gyvenimo laikotarpis. Kaip vertinate, ar prasmingi Jums buvo Seinuose praleisti metai?

Kun. Petras Gucevičius: *Kiekvienas paskyrimas, kiekviena vieta yra prasminga. Kiekvienoj vietoj randi kitokius žmones, aplinkybes, turi prisitaikyti, kad galėtum padėti tiems žmonėms. Prieš atvažiuodamas į Seinus buvau atsakingas už darbą su jaunimu, padėjau jiems pažinti pal. Jurgį Matulaitį. Seinuose jaunimo nepagavau, bet galėjau čia save išreikšti dirbdamas su vaikais ir per vyresnius žmones. Tai Šventosios Dvasios vedimas, kai gali atrasti save patį ir savo pašaukimą per kitus žmones, per darbą su jais. Kiekvieną kartą pamatai savo pašaukimą iš kitos pusės, kitaip.*

I. G.: Tikriausiai per šiuos metus buvo ir sunkumų, ir džiugių akimirkų. Kokį maloniausią prisiminimą išsivešite iš Seinų?

Kun. P. G.: *Vieno konkretaus įvykio neturiu. Kad kas nors vieno labai labai būtų įstrigę, lyg ir nepamenu. Tačiau vežuosi su savim visumos vaizdą, vežuosi lietuvičius, kurie labai gražiai dzūkiskai kalba, kurie moka begalę lietuviškų dainų ir mielai dainuoja pritariant visai nežinia iš kur atsiradusiu akordeonu. Jie šilti, vaišingi, jiems kunigas reikalingas, kad būtų kartu su jais. Paprastumas, vaišingumas,*

„Palinkėčiau vienybės ir broliškos meilės“

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

nuoširdumas čia yra ypatingi. Čia esi laukiamas, kviečiamas į šeimas. Tokį lietuvių vaizdą iš čia išsivežu. Jų šilumą, „Žiburio“ mokyklos vaikus, jų apkabinimus...

I. G.: Jūs vaikučių paruošimu Pirmajai Komunijai ir kitais renginiais parodėte, kad Dievą garbinti galima visų pirma su džiaugsmu. Iki šiol bet kokios katalikiškos apeigos daugiausia mums siejosi su rimtimi. Tačiau vaikus patraukti prie Dievo galima per žaidimus, stovyklaujant, mokantis giesmių pritariant gitara ir pan. Ar tai neprieštaruoja vienas kitam?

Kun. P. G.: Žinoma, ne. Tai skirtingo auklėjimo pasekmė. Jūs šiame krašte esate gana konservatyvūs.

Tai matosi per Mišias, maldos metu. Kai aš augau, turėjau kunigą, kuris buvo labai laisvas. Jis mokėjo pašaukti ir mažą, ir su senuku sutarti. Man tai buvo labai geras pavyzdys. Taigi tokia mano vaikystės, jaunystės patirtis. Gal jis man darė įtaką, gal tai iš jo perėmiau?.. Supratau, kad reikia nebijoti išsiskirti iš kitų ir reikia padaryti taip, kad žmogus su tavim bendraudamas nesivaržytų. Tada jis išdrįs būti savimi, tada išdrįs klausti. Aš niekad nereikalavau kokios išskirtinės pagarbos, kokią įprasta rodyti kunigui. Man tiesiogiai bendrauti, rasti laisvumą santykiuose su kitais žmonėmis svarbiau. Vieną dieną mes juokaujame, kitą kartą galime pakalbėti apie, sakykim, problemas šeimoje.

I. G.: Tik atvykęs į Seinus išitraukėte į vietos lietuvių saviveiklą. Kaip manot, ar svarbu žmogui ne tik būti pasyviu kultūros stebėtoju, bet ir ją kurti, puoselėti?

Kun. P. G.: Aišku, kad ir pačiam žmogui dalyvauti, ir savo dalyvavimu prisidėti prie bendruomenės kūrimo, keitimosi svarbu. Parodyti, kaip gera, kad aš ne vienas – tai suteikia bendruomenei gyvumo, atsinaujinimo. Kodėl tai dariau? Jau pažinau Seinus, norėjosi save išreikšti, prisidėti prie bendruomenės, nebūti tik stebėtoju. Būti gyvąja ląstele, gyvąja dalimi.

Siūlyčiau visiems bandyti rasti savo terpę, save daugialypėje bendruomenėje. Ne tik teatras, šokis, maldos grupė... Tai gali būti ir choras, įsijungimas į gegužinių suvažiavimus kaimuose. Tai gali būti bet kas – savo kaimo aktyvinimas, ko nors darymas kartu. Tada jautiesi dalimi, ne tik stebėtoju. Tai svarbu ir reikalinga ir pačiam, ir kitam, kuris neišdrįsta.

Kapelos šventės? Buvo smagu vesti šiuos renginius, o vėliau žiūrėti, kaip kiti daro. Liko geras įspūdis, gražus prisiminimas. Gims ta bendrumas su žmonėmis, kurie dalyvauja, bet ir su tais, kurie stebi ar jaudinasi užkulisiuose.

I. G.: Seinuose išdirbote beveik šešerius metus. Tikriausiai jau iš pradžių pastebėjote, kad ši parapija sudėtinga: ją sudaro dviejų tautybių (lenkų ir lietuvių) žmonės,

Kun. P. Gucevičius su Vilniaus arkivyskupu G. Grušu

Vasario 16-osios šv. Mišios Seinų bazilikoje

o istorijoje ne visada draugiškai klostėsi jų tarpusavio santykiai kartais meta šešėlį ir šiandien. Ar teko tai pajusti? Ar sunku buvo rasti savo vietą tokioje situacijoje? Kokiu principu vadovavotės bendraudamas su lenkais ir lietuviais?

Kun. P. G.: *Mano situacija daug lengvesnė negu kitų, aš atvažiuavau kaip kunigas. Ne koks biznierių, perpardavinėtojas ar mokytojas. Čia pagarba kunigui labai didelė. Daug didesnė negu Lietuvoje. Labai ryški. Mane priėmė, gal dėl mano pašaukimo priėmė. Niekada negirdėjau iš lenkų pusės nieko neigiamo mano adresu ar man pasiūsto iš pačių žmonių. Taigi man ta parapijos mišri sudėtis nebuvo sunkumas. O kokio principo laikiausi? Mano bendravimo principas paprastas – visados būti savimi, gal kitokiu, gal kitaip atrodančiu, kitaip mąstančiu, bet visų pirma būti savimi, tokiu, koks esi.*

Man tas dalykas svarbiausias. Kita vertus, man gerai būti savimi. Vieni priima mane iš karto, kiti tikrina, ar tikrai toks esu, ar apsimetu. Kitiems netelpi į susidariusius

stereotipus, gal kas atmeta. Aš nebijau to, kad gal kas nesupras, gal atmes.

I. G.: *Kalbama, kad čia lietuvių bendruomenė yra sunki. Kokį Jūs išsivešite įspūdį apie vietos lietuvių bendruomenę?*

Kun. P. G.: *Ji uždara – pirma tokia mintis. Negreitai kitus įsileidžianti. Turinti ganėtinai daug nuoskaudų, kurių nepamiršta. Žmonės labai atsimesna lietuvių ir lenkų santykius, nors tai buvo prieš daugelį metų, bet jiems nuoskaudos labai giliai įstrigusios. Patirtys nešiojamos iki šios dienos. Atrodo, dabar viskas gražu, bet jie nepamiršta anų dalykų. Sužeistumo, skaudulių. Visų pirma sužeistumo. Nors šiuo metu čia lietuviai ir lenkai tarpusavy puikiai sutaria, net bičiuliaujasi. Bet tam tikros patirtys duoda skausmo, reflektuoja, dar kartą išgyvenamos. Ypač tai jaučiame iš vyresniosios kartos. Gal jaunesniosioms kartoms tai neaktualu.*

I. G.: *Kaip bebūtų, ir Jūs, ir mes esame dzūkai – Jūsų gimtieji*

Druskininkai ne taip jau ir toli. Tačiau kaip vertinate, ar mes, šimtmetį gyvendami šalia Lietuvos, skiriamės nuo gimusių ir augusių Lietuvoje?

Kun. P. G.: *Kai atvažiuoja mano draugai, sako: „Ką jie čia kalba?“ Pirmas toks susitikimo santykis. Man to nebuvo. Mano mama iš Kabelių, ten tikra Dzūkija. Druskininkai netoli Lenkijos. Man ta kalba aiški, suprantama, bendravau kaip namų kalba. O žmonių mentalitetas? Aš nemanau, kad jis labai skiriasi. Negaliu pasakyti, kad kažkuo labai išsiskirtų. Gal čia galima pamatyti lietuviškumo daugiau, bet dabar lietuviškumas auga ir Lietuvoje. Gal tai Lietuvos šimtmečio minėjimo įtaka?*

Nors kartais susidaro įspūdis, kad gal tas patriotizmas su tam tikrais išskaičiavimais. Yra tam tikrų niuansėlių. Žiūrint į visumą, gal čia labiau mylima tą lietuvišką žodį, himną. Bet čia apie vyresnius. Jaunimas jau yra labai liberalus, jiems nėra svarbu. Senajai kartai – Lietuva yra kažkas svajotino, „suherojinto“. Jaunimui jau mažiau. Jaunimas jau himną traukia pro sukąstus dantis. Bet čia visuotinė problema, su tuo pačiu susiduria ir lenkai.

I. G.: *Kas iš Seinų laikotarpio jums buvo sunkiausia?*

Kun. P. G.: *Sunkiausia? Aišku, tai patys pirmieji ir paskutiniai metai. Jie padarė tam tikrus įrėminimus. Pirmiausia – atvažiuavau visai nemokėdamas kalbos, žiemą, kuri tęsėsi iki gegužės mėnesio. Buvau įmestas į tą katilą po tam tikrų didelių nesusipratimų, kai nebuvo Mišių lietuvių kalba, lietuviai piktnosio, buvo ir klebono nelabai išmintingų pasisakymų. Tuomet buvo remontuojama klebonija ir visi kunigai*

gyveno skirtingose vietose. Nebuvo jokio kunigiško bendrumo.

Paskutiniai sunkiausi, nes kunigai keičiasi. Kiekvienas kunigas kitoks, su savo talentais, dovanom, charakteriu. Draugystės santykiuose arba randi ką artimo sau, arba ne. Dabar esame visi labai skirtingi, skirtingo amžiaus, skirtingo Bažnyčios matymo, skirtingos tikėjimo patirties. Jei nėra bendrumo tarp kunigų, atsiranda tam tikrų sunkumų. Juk mes esame septynias dienas per savaitę kartu. Jei stinga bendrumo kaip šeimoje, tai yra sunku.

I. G.: „Žiburys“ – tai vienas iš Jūsų darbo barų. Ypač pastaruosius metus čia nemažai laiko praleidote – visose klasėse mokėte tikybos tiesų. Taigi noriu paklausti dviejų dalykų. Pirma, ar su malonumuėjote į „Žiburį“?

Kun. P. G.: Taip. Mokykloje man buvo gerai. Į mokyklą einu kaip į šventę. Čia jautiesi laukiamas mokytojų, vaikų. Džiugūs visi pribėgimai, apsikabinimai... Čia pabėgi nuo visų problemų. Tai terpė, kurioje aš visai gerai jaučiausi. Čia buvo

Seinų teatro surengti vestuviniai vartai. Kun. P. Gucevičius – pirmas iš dešinės

juntamas labai stiprus palaikymas. Taip pat iš mokytojų. Niekada negavau iš mokytojų kokios piktos pastabos, kad vėluoju ar panašiai. Visi mane priėmė su visais talentais ir gabumais, ir su visomis ydomis ir klaidomis. Atsiranda ne tik bendradarbiavimo, bet ir tokios gražios, paprastos draugystės santykis. Galiu teigti – čia įgijau draugų, bičiulių.

I. G.: Antra, kokį Jūs matote „Žiburio“ mokyklos vaidmenį Seinų krašte? Kiek svarbi mokykla tautinei bendruomenei?

Kun. P. G.: Namai, bažnyčia, mokykla, kultūros namai – tai pagrindinis ketvertas, kuris yra tapatybės išlaikymo garantas.

I. G.: Ir apskritai ar tautybė žmogui svarbu? Gal mes perdedam, vis stengdamiesi puoselėti gimtąją kalbą, kultūrą, tapatybę?..

Kun. P. G.: Tapatybę išsaugoti būtina, kad žinotum, kas esi. Jei nežinai, kas tu, nežinai savo šaknų, tada gali tapti labai irzlus. Jei aš nežinočiau, kas mano tėvas, mama, viduje gali atsirasti neramumas. Bėgti nuo savęs tikrai neverta.

Nutautėjimo Seinų krašte yra. Mišrios šeimos, darbas už Seinų, Punsko ribų, lenkiškuose miestuose. Labai tai jaučiasi. Be to, nutautėjimas ateina su liberalizmu. Pasidaro nesvarbu, ar aš lenkas, ar lietuvis. Čia reikėtų paminėti vieną svarbų „Žiburio“ mokyklos nuopelną. Tai, kad mišrių šeimų vaikai pradeda

Kun. Petras (pirmas iš dešinės) su Seinų klijimo teatru

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Lietuvos nepriklausomybės 100-mečio minėjime su mokyt. J. Macukoniene „Žiburio“ mokykloje

lankyti „Žiburio“ darželį, vėliau ima lankyti mokyklą – labai geras dalykas. Kas tai lemia? Dažnai lemia mokytojų kolektyvas. Mokinių tarpusavio santykiai su mokytojais. Galbūt tas mažesnės mokyklos kaip namų, šeimos pojūtis. Tada vaikai iš mišrių šeimų gauna galimybę pažinti ir mamos, ir tėčio kultūrą. Pramoksta kalbos.

I. G.: Neabejotinai vietos lietuviai (ir ypač mokiniai) nenoriai atsisveikina su Jumis. Akivaizdžiai pavergėt jų širdis. Ne tik vaikus, bet ir visą Seinų bendruomenę pakerėjote savo giedra nuotaika, humoro jausmu ir skleidžiama šiluma. O ar Jūs po šių šešerių metų išvažiuojate praturtėjęs? Kokių pamokų išmokote čia?

Kun. P. G.: *Hm, pamokų? Išmokau, kaip priimti kitą. Labai šiltas priėmimas kito žmogaus, kuris yra svetimas, kuris atvažiuoja. Beprotingas žmonių vaišingumas. Ryšio suradimas, atvirumas. Draugystės patirtys.*

I. G.: Kokie Jūsų artimiausios ateities planai?

Kun. P. G.: *Aš nieko nežinau, panašiai kaip atvažiuodamas į Seinus. Važiuoju nežinodamas, kas manęs laukia. Žinau, kad važiuoju į Angliją. Suprantu, kad tai bus darbas su jaunomis šeimomis. Tai man teikia daug džiaugsmo, tai mano sena svajonė. Nežinau, ar turiu tam gebėjimo, bet noro turiu, dar seminarijoje svajojau dirbti su jaunomis šeimomis. Kiekvienos bažnyčios*

misija – priėti prie jauno žmogaus ir parodyti, kad Bažnyčia gali tik duoti. Visų pirma gali duoti viltį, kad esi mylimas, laukiamas. Dievo mylimas. Bažnyčia tikrai nieko neatims. Nieko neprarandama einant į bažnyčią.

I. G.: Ko palinkėtumėte bendruomenei?

Kun. P. G.: *Vienybės. Kuo mažiau susiskaldymo. Daug daugiau vienybės, tarpusavio broliškos meilės. Palaikymo. Daugiau bendros patirties. Tarkim, kaimuose gyvenančių žmonių bendrystės, kad neužsidarytų savo ūkiuose, kad aplankytų vieni kitus, pakalbintų. Nes šitai prarandama, žmonės susvetimėja.*

I. G.: Ačiū už pokalbį. Linkime visados išlikti tokiu Kunigu, kokį mes Jus pažinome čia, Seinuose.

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Kun. Petro atsisveikinimas Seinų „Žiburio“ mokykloje

Naujos Punsko parapijos vikaro kun. Mariaus Talučio pareigos

BOŽENA BOBINIENĖ

2017 m. birželio 25-ąją Vilniuje, Katedros aikštėje, arkivyskupas ir kankinys Teofilus Matulionis buvo oficialiai paskelbtas palaimintuoju. Nors buvo kankinamas, bauginamas, tremiamas, šis žmogus niekada neprarado drąsos ir tvirtumo, nuolat buvo ištikimas Lietuvai ir Bažnyčiai. Pal. Teofiliaus Matulionio beatifikacija* – tai istorinis įvykis. Lietuvoje tokie dalykai dažnai nevyksta (prieš Teofilų, lygiai prieš 30 metų, palaimintuoju buvo paskelbtas Jurgis Matulaitis). Pal. Matulionio beatifikacijos liudininkai buvo tūkstančiai tikinčiųjų. Tarp jų ir Punsko parapijiečiai, kuriuos į Vilnių atvedė Punsko parapijos vikaras kun. Marius Talutis.

Palaimintasis Teofilus žengė į šventumą „per crucem ad astra“ (per kryžių į žvaigždes), panašiai kaip „per aspera ad astra“ (per kančias į žvaigždes). Šis Dievo tarnas kaip Žemės gyventojas, asmenybė savo darbą Bažnyčiai jau atliko. Tačiau tas jo „žemiškas“ kelias vis dar tęsiasi, o galutinis kelionės tikslas, žvelgiant iš mūsų perspektyvos, vis dar nepasiekta. Kur šiuo metu yra Teofilus? Tikriausiai ten, kur „žvaigždės“. Manau, kad kanonizacija** – tai tik formalumas, šventumą patvirtinantis administracinis dokumentas. Tačiau tokia yra realybė, tokie reikalavimai ir viskas turi būti atlikta pagal Bažnyčios įstatymus. Kad palaimintasis taptų šventuoju – toliau reikia įrodymų, patvirtinančių jo asmens

Popiežiaus šv. Mišios Kauno Santakoje 2018 09 23. Kun. M. Talutis eina dalinti Komunijos

išskirtinumą, atgamtiškumą, būtina sukaupti išsamią informaciją, visą dokumentaciją, surinkti smulkiausias detales, susijusias su kandidato veikla ir gyvenimu. Šį kruopštų darbą atlieka kanonizacijos bylos postulatorius.

Neseniai mus pasiekė žinia, kad pal. Teofiliaus Matulionio kanonizacijos proceso postulatoriumi tapo Punsko parapijos vikaras kun. Marius Talutis. Manau, neatsitiktinai. Kunigas Marius yra tiesiog pal. Teofiliaus gerbėjas ir garbintojas, nuodugnai susipažinęs su arkivyskupo gyvenimo istorija, taip pat kilęs iš Kaišiadorių vyskupijos... Taigi – puikus kandidatas tokiam postui užimti.

Božena Bobinienė: Dar kartą nuoširdžiai sveikiname Jus, kuniegi Mariu! Tai, be abejo, svarbus įvykis tiek Jums, tiek visai mūsų

parapijos bendruomenei. Postulatorius – kas tai yra, kokios su šia funkcija susijusios pareigos?

Kun. Marius Talutis: Išvertus šį žodį į lietuvių kalbą, postulatorius reikštų ieškovą. Taigi tą, kas ieško tiesos. Pagrindinis pareigų tikslas – vesti palaimintojo kankinio Teofiliaus bylą kanonizacijos, t. y. paskelbimo šventuoju, link, kitaip tariant, padėti išplaukti į plačiuosius pasaulinius vandenis. Postulatorius turi ieškoti tiesos, tikrinti tiesą, kad viskas būtų daroma teisingai.

B. B.: Jūs nesate pirmasis šio palaimintojo kanonizacijos bylos postulatorius. Kas anksčiau darė šį darbą?

2014 m. Šiluvos koplyčioje kun. Marius aukoja šv. Mišias už Punsko vaikus, priėmusius I Komuniją, ir jų šeimas

Kiekviena abejonė turi būt išaiškinta. Kaip atrodo pats kanonizacijos procesas? Kas ir koku būdu „tikrina“ kandidato į šventuosius patikimumą? Kiek laiko visa tai trunka?

Kun. M. T.: Pagrindinis gyvenimo tyrimas vyksta iki beatifikacijos. Bažnyčios paskelbtas palaimintasis jau yra dangaus šventasis, bet kadangi mūsų Bažnyčia yra tokia didelė, tai įvedamas tam tikras laipsniškas ėjimas viešojo kulto pilnumo link. Nagrinėjami atsiminimai, laiškai, dienoraščiai. Žvelgiama, ar yra šventumo garsas, vadinamoji fama, po mirties. Ar žmonės lanko kapą, ar vyksta piligrimystė. Teologų komisija peržvelgia raštus – ar nebuvo ko nors, kas prieštarautų Bažnyčios tradicijai, jos mokymui. Žinoma, šventasis irgi yra toks pat žmogus, kaip ir mes, ir neturi būti visiškai tobulybė. Pasitaiko ir klaidų pėdsakų – tada žiūrima, ar tai buvo tik žmogiškas netobulumas, ar jau rimtas atsimitimas nuo Dievo valios. Taigi vyksta tyrimas. Jei iki beatifikacijos yra patvirtinama kankinystė, tada stebuklo nereikia, jei tai ne kankinys – reikalinga užfiksuoti, iširti ir patvirtinti stebuklą arba jo nepatvirtinti. Pal. Teofiliaus atveju kankinystė patvirtinta, todėl ir beatifikacijos procesas buvo spartesnis. Tačiau kanonizacijai stebuklas yra būtinas visiems. Pasveikimo stebuklą tiria rimtos medicinos komisijos, reikalingi tikslūs išrašai iš gydymo istorijos. Turi būti tikrai labai aiškus, pripažintas atgamtinis stebuklas. Bažnyčia šituos dalykus nagrinėja labai atsargiai ir atsakingai. Taigi visa tai užtrunka ir sunku numatyti, kaip ilgai teks laukti kanonizacijos.

Kun. M. T.: Kanonizacijos, arba paskelbimo šventuoju, byla tvarkė monsinjoras dr. Algirdas Jurevičius, buvęs Kaišiadorių vyskupijos generalvikaras. Deja, praėjus kelioms dienoms po Šv. Petro ir Povilo atleidų vedimo Punske, jį popiežius Pranciškus paskyrė Kauno vyskupu pagalbininku, tad turėjo palikti visas seniau turėtas Kaišiadorių vyskupijoje pareigas. Palaimintojo byla vedė nemažai postulatorių, bet ypatingai daug pasidarbavo kunigas dr. Mindaugas Sabonis bei buvęs Vatikano nuncijus arkivyskupas Jonas Bulaitis. Nors jis pats buvo kilęs iš Londono, bet labai mylėjo Kaišiadorių vyskupiją ir Teofilijų Matulionį.

B. B.: Ar tiesa, kad kandidato į šventuosius postulatorius turėtų būti kilęs iš tos pačios vyskupijos?

Kun. M. T.: Kilmė turbūt nėra svarbi, tačiau postulatorius ir visa byla turi turėti savo būstinę, adresą, nes kreipiasi žmonės, kurie patiria malonių iš palaimintojo arba prašo relikvijos. Normalu ir patogu, kad postulatorius būtų tos bendruomenės, kuri prašo vykdyti kanonizacijos bylą, centre.

B. B.: Ar kanonizacijos proceso darbuose dalyvauja tik postulatorius? Ar jam kas nors dar padeda?

Kun. M. T.: Beatifikacijos byloje yra tik vienas postulatorius, o kanonizacijoje – generalinis postulatorius, turintis teisę turėti 5 vicepostulorius. Jie gali būti iš skirtingų luomų ir skirtingų vietovių. Tai yra darnus komandinis darbas, kuriam reikia daug atsidaavimo, kantrybės ir kompetencijos. Pavyzdžiui, Jurgio Matulaičio bylos generalinis postulatorius gyvena Liubline, marijonų vienuolyne, tačiau yra paskirti vicepostulatoriai. Vienas iš jų yra Marijampolės bazilikos klebonas Andrius Šidlauskas. Vyskupo Matulaičio byla veda marijonai, o vyskupo Matulionio – Kaišiadorių vyskupija.

B. B.: Tai reiškia, kad ir Jūs neveikiate vienas. Kaip generalinis postulatorius turite dar pagalbininkų?

Kun. M. T.: Taip, su manim dirba trys vicepostulatoriai.

B. B.: Įsivaizduoju, kad paskelbimas šventuoju, tai labai rimtas, tiesiog atgamtinis dalykas.

B. B.: Kada baigiasi generalinio postulatoriaus pareigos kanonizacijos byloje?

Kun. M. T.: Įvykus stebuklui prasideda tyrimas toje vietoje, kur jis

įvyko (toje vyskupijoje). Jei tyrimo metu pripažįstamas stebuklo antgamtiškumas, byla keliauja į šventųjų skelbimo kongregaciją Vatikane. Ten taip pat vyksta tyrimas. Galiausiai popiežius kartu su kardinolų taryba suteikia leidimą kanonizacijai. Nustačius datą, įvyksta iškilminga kanonizacijos šventė. Po jos ir toliau lieka svarbus uždavinys palaikyti šventojo kultą.

B. B.: Kokius darbus jau vykdate ar esate suplanavęs?

Kun. M. T.: Dabar labai svarbus palaimintojo asmens pažinimas tiek Lietuvoje, tiek kitose valstybėse. Taip pat pamaldumas, piligrimystė. Taigi du patys svarbiausi darbai: palaimintojo gyvenimo ir dorybių sklaida ir pamaldumo platinimas. Negaliu atsidžiaugti žmonėmis, kurie jau vienu ar kitu būdu susipažino su Teofiliumi ir jį netgi pamilo. Kaišiadorių katedroje, prie palaimintojo sarkofago, jau kabo keturi padėkos ženklai, votai. Taigi Teofilius nemiega. Labai džiaugiuosi ir dėkoju Dievui, kad palaimintojo Teofiliaus relikvijos jau yra ir Punske, ir Suvalkuose. Matau, jog relikvijos nestovi pastatytos kaip puošmena, bet prie jų žmonės meldžiasi. Tai

labai svarbu.

Šios pareigos man yra naujos, netikėtos, todėl vis tenka susipažinti su bylos turiniu ir jos tolesne eiga, gilintis į archyvinę medžiagą.

B. B.: Kokiu būdu?

Kun. M. T.: Štai visai neseniai dar kartą peržiūrėjau ir vis dar peržiūriu Kaišiadorių katedros archyvą, kur buvo sudėti pal. Teofiliaus daiktai, kai jį išvežė į kalėjimą 1946 m. Radau jo atvirlaiškių, brevijorių, iš duonos darytą rožančių... Tai labai svarbūs daiktai, man pačiam – labai brangūs... Norisi, kad kuo daugiau žmonių su jais susipažintų. Be to, esu aplankęs palaimintojo giminaičius Kaune, kurie papasakojo įvairių jo gyvenimo smulkmenų. Tai buvo labai šilti susitikimai.

B. B.: Ne taip seniai, rugpjūčio pradžioje, buvote nuvykęs į piligriminę kelionę į Sibirą. Ar ji buvo susijusi su Teofiliumi Matulioniu?

Kun. M. T.: Taip, kelionės į Rusiją tikslas buvo sekti palaimintojo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio kancios keliais. Vykome nedidele grupe, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ.

Tai buvo piligrimystė, tačiau kartu labai norėjosi pamatyti tas vietas, kur palaimintasis kalėjo, labai sunkiai dirbo, gyveno nežmoniškomis sąlygomis. Tų vietų vaizdai ir žinojimas, kad galbūt eini takais, kuriuos kadaise mynė mūsų kankinys, yra ypatinga patirtis, galimybė dar giliau pažvelgti į to žmogaus likimą. Kiekvienas liudijimas, daiktas, vieta, susiję su Teofiliumi, priartina prie tiesos ištyrimo – o būtent šito dabar ir turiu siekti.

B. B.: Dėkoju už pokalbį. Linkiu Dievo globos ir ištvermės atliekant šią atsakingą misiją.

* Beatifikacija – Katalikų bažnyčios mirusiojo pripažinimas buvus palaimintuoju. Beatifikacijos bylos metu tiriamas kandidato gyvenimas, veikla ir šventumas. Asmenį palaimintuoju iškilmingu aktu skelbia popiežius. Akte patvirtinama, kad palaimintasis pasižymėjo išskirtinėmis dorybėmis ir yra krikščioniško gyvenimo pavyzdys. Paprastai palaimintąjį garbinti leidžiama vietos bendruomenėje ir tik išskirtiniais atvejais – visoje valstybėje. Palaimintojo vardas, leidus Apaštalyų sostui, gali būti suteikiamas bažnyčiai (pvz., Vidugirių pal. Jurgio Matulaičio koplyčia). Vėliau palaimintieji gali būti paskelbti šventaisiais.

** Kanonizacija – Katalikų bažnyčios mirusiojo pripažinimas šventuoju. Kanonizacijos proceso metu popiežiaus paskirta komisija tikrina, ar kandidatas atitinka šventumo kriterijus. Dažniausiai tai būna palaimintasis po beatifikacijos proceso, kurio gyvenimas, stebuklų tikrumas ir kiti aspektai yra vėl atidžiai tiriami. Asmuo paprastai skelbiamas šventuoju ne anksčiau kaip praėjus penkeriems metams po jo mirties. Nuo XII a. kanonizacijos aktu popiežius duoda sutikimą naujo šventojo viešam kultui. Nuo XV a. kanonizacijos aktas atliekamas Romos Šv. Petro bazilikoje. Vienintelis 1602 m. oficialiai kanonizuotas Lietuvos šventasis yra šv. Kazimieras.

(Pagal www.lt.wikipedia.org)

Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio beatifikacija Vilniuje 2017 m. birželio 25 d.

Edukacinė kelionė „Vydūnas – žinomas, bet nepažintas“

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

Gyvenimas, pasak Vydūno, tai kelionė tobuluman. „Gyvenimas – judėjimas, o žmogus – aukščiausia gamtos pakopa, nes jis vienintelis apdovanotas sąmone, kurios laipsnis ir dydis žmonėse nevienodas. Tauta turi padėti žmogui tobulėti, o žmogus turi save įprasminginti tautoje.“ Toks ir buvęs Seinų ir Punsko lietuviškų mokyklų mokytojų, Punsko licėjaus mokinių ir Punsko valsčiaus darbuotojų rugsėjo 14 d. kelionės į Pagėgius tikslas – „tobulėti iš vidaus“ bei bent trumpai pakeliauti lietuvių filosofo, rašytojo, dramaturgo, publicisto, kultūros veikėjo Vydūno takais. Jo skelbtos taurios idėjos aktualios ir šiandien. Iš jų

Lankome Raganų ekspoziciją

galime daug ko išmokti, pasisemti išminties.

Dar rugpjūtį ir rugsėjį Punsko parapijos svetainėje surengtoje ekspozicijoje kiekvienas galėjo susipažinti su drobėse bei medžio lentutėse įamžintais Lietuvos dokumentais, autentiškais reliktais, kultūros objektais, susijusiais su šviesuolio Vydūno gyvenimu bei veikla. Tai buvo fotomenininkės, žurnalistės Lilijos Valatkienės sukurta fotorefleksijų ir dokumentinės fotografijos darbų paroda „Vydūnas – žinomas, bet nepažintas“. Šįkart su šia fotomenininke ekskursijos dalyviai turėjo progos susitikti Pagėgių savivaldybės Vydūno viešojoje bibliotekoje bei išklaušyti jos pranešimo „Kaip fotografijose atgaivinama istorija“. Fotomenininkė atkreipė dėmesį

Prie Raganų eglės Vilkyškių miške

Punsko Kovo 11-osios licėjaus būrelio spektaklis „Vergai ir dykiai“

į fotografavimą pasitelkiant išmaniają technologiją, kuri leidžia kiekvienam telefonu neribotai fotografuoti bet kada ir bet kur. Tik ar tokios nuotraukos turi išliekamąją vertę? Kaip šimtmečiams išsaugoti skaitmeninėse laikmenose įrašytus vaizdus? Net patiems mokslininkams nelengva į šiuos klausimus atsakyti. Įdomi taip pat buvo fotomenininkės parengta edukacinė fotografijos darbų paroda „Žaidimų galerija. Išrinktieji“. Pasitekusi lietuvių meno kūrinius ji sukūrė dėlionės vaikams ir suaugusiems. Paskaite apie menininkus jos sudarytame fotoalbume „Išrinktieji“, sužinome apie Lietuvos šiuolaikinius kūrėjus. Pasak žurnalistės, užuot pirkę Kinijoje pagamintas dėlionės, galime pasigaminti savas ir tokiu būdu šviesti jaunuomenę. Per žaidimus skiepyti žinias apie savo kraštą ir jo žmones.

Kultūrologas Vytautas Jonas Juška savo pranešime „Menas – tiltas į kūrybą, pažinimą, suvokimą“ pateikė surinktus posakius apie meną. Kultūrologas priminė, kad menas suteikia sielai sparnus, daug

žmonių paguodžia ir nuramina. Jis sakė, kad be grožio žmogaus dvasia nyksta, skursta. Kad žmogus be meno – kaip medis be lapų. Nekuria tik tie, kurie dvasiškai mirę. O suvokti meno kūrimą, tai sužinoti meno abėcėlę. Jis pabrėžė, kad gyvenimas taps menu, jeigu mokėsime juo džiaugtis.

Nedera vykti tuščiomis į svečius, tad Punsko Kovo 11-osios licėjaus dramos būrelis visiems pagėgiškiams „padovanojo“ Vydūno spektaklį „Vergai ir dykiai“, kurio režisierė Rūta Burdinaitė. Pagrindinė Vydūno veikalo idėja – žmoniškumo sąvoka. Pasak šio filosofo, žmogaus vertybė nevienodai reiškiasi, nevienodai šviečia. Tai priklauso nuo asmens sąmoningumo, nuo jo gyvenimo supratimo. Tas pats žmogus, būdamas net toj pačioj padėty, gali būti arba vergas, arba laisvas. Tą dėsni aiškiai nusako „Vergų ir dykių“ Senutė: „Gyvent iš svetimųjų rankų ir tiesų, iš jų valios-dvasios – tai vergovė. Gyvent iš savo rankos, savo dvasios, parimt savy ir veikti žmoniškai, tai bus dykybė, džiaugsmas ir palaima.“

Be tradicinių paskaitų bei

gilinimosi į veikalą, dalyviai keliavo Vydūno takais. Turėjo progos pasisemti jėgų ir atgavos iš rudenėjančios gamtos. Užkopus į Rambyno kalną (Rambyno kalnas – tai skalvių genties šventvietė; jis vėliau tapęs lietuviybės puoselėjimo simboliu, apipintas legendomis ir padavimais) atsivėrė įspūdingi Nemuno vingiai, Mažosios Lietuvos vaizdai su Tilžės ir Ragainės miestų panoramomis. Vaizduotėje išnirio bekeliaujantys iš Tilžės knygnešiai, sukosi klausimai, kuriuo takeliu pasuko nešdami uždraustą lietuvišką žodį. O kalno papėdėje, Bitėnų kapinaitėse, ilsisi Vydūno bei kitų žymių Mažosios Lietuvos žmonių palaikai.

Nuo Rambyno pavažiavus toliau pasiekiamas Vilkyškių miestelis. Čia belankydami Raganų ekspoziciją išvykos dalyviai „grįžo“ į viduramžius. Mat jiems teko dalyvauti raganos medžioklėje bei būti liudininkais ją teisiant. Visus vaidmenis puikiai atliko patys kelionės dalyviai. O nuvykę į Vilkyškių mišką ir apjuosę ten augančią Raganų eglę bandė runomis išanalizuoti dabartį bei sužinoti tolesnį likimą.

Artėjame prie kelionės ir straipsnio pabaigos. Tad užbaigsiu juos Vydūno žodžiais: „Žmogus žiūri į pasaulį pro minčių šydą, kurį jam praėję amžiai ir buvusios kartos yra suteikusios. Jis žiūri pro tai, ką kiti jam deda ant akių kaip aukščiausiąjį išmanymą. Ir jis žiūri pro savo troškimus, palinkimus ir papročius. Visi tie dalykai stovi tarp jo ir gyvenimo.“

Ši edukacinė kelionė buvo surengta įgyvendinant Europos regioninės plėtros fondo finansuojamą projektą „Pagėgių ir Punsko bibliotekų ir kultūros paslaugų patrauklumo skatinimas“ ir talkinant Suvalkų mokytojų tobulinimosi centrui.

„Jotva“ Bulgarijoje!

KAROLINA PETRUŠKEVIČIŪTĖ,
PAULA RUPINSKAITĖ

Šių metų rugpjūčio 21–30 dienomis „Jotvos“ kolektyvas lankėmės Bulgarijoje. Kelionė buvo gana ilga. Važiavome autobusu net 36 valandas, tačiau didelio nuovargio nejautėme, nes visą kelionę mus lydėjo dainos ir gera nuotaika.

Atvažiuavę į kurortinį miestelį Auksinės Smiltys, nieko nelaukdami nuskubėjome Juodosios jūros link. Ten visi žaidėme su bangomis, rinkome kriaukles, žavėjomės mums visiems dar nematytais kraštovaizdžiais.

Mūsų vadovė Kornelija Maučiūtė su globėjomis suorganizavo mums išvykas į Varnos archeologinį muziejų, Kaliakros pusiasalį bei Botanikos sodą. Pirmomis dienomis ilsėjomės ir lankėme, tačiau netrukus prasidėjo repeticijų metas.

Repetavome vakarais viešbutyje, kuriame gyveno kitų šalių kolektyvai. Jie buvo susižavėję mūsų šokiais ir visada mielai prie mūsų prisijungdavo. Mokėme juos pagrindinių lietuviškų tradicinių šokių – „Polkos su ragučiais“, „Hakerių polkos“ bei „Boba kepė blynus“. Nebuvome tik mokytojai, bet ir mokiniai – išmokome tradicinį bulgarų šokį. Po repeticijų vykdavo vakarėliai, kuriuos vedė Dj Mitko.

Paskutinę dieną vyko Balkan Folk festivalis, kuriame pasirodė įvairių šalių ansambliai. Festivalis pasižymėjo didele įvairove: jame dalyvavo ne tik šokių grupės, bet

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

Paulos Rupinskaitės nuotr.

ir orkestrai, dainų ansambliai. Kiekvienam iš mūsų tai buvusi nauja patirtis.

Namo parsivežėme labai gerus išpūdžius. Nuoširdžiai dėkojame mūsų vadovei Kornelijai už įdėtas pastangas. Tikimės, kad „Jotva“ dar ne kartą susilauks tokių išvykų.

Krasnagrūdės pagrindinė lietuviška mokykla šiemet švęstų 30-metį

JANINA MACUKONIENĖ

Tęsinys.

Pradžią „Aušros“ š. m. 17 nr.

V is dėlto kad ir po ilgų įkalbėjimų atsirado šiame krašte drąsių žmonių. Jie užrašė savo vaikus į lietuviškas klases ir jų dėka kokybiškas lietuvių švietimas Krasnagrūdoje vyko nuo 1988-ųjų iki mokyklos uždarymo 2005-aisiais. Dabar jis tęsiamas modernioje „Žiburio“ mokykloje Seinuose. Nežinia, ar dabar būtų ką tęsti, jeigu ne tada padaryta pradžia.

Vyriausieji mokiniai, užrašyti į lietuviškas klases, buvo 5 trečiokai. Tiesa, tėvai per atostogas užrašė 7 vaikus, tačiau dvi šeimos mokslo metų pradžioje savo deklaracijas dėl vaiko mokymo lietuviškoje klasėje atsiėmė. Pasiliko ir sėkmingai baigė aštuonias klases: Darius Dabulis, Zita Jančiulytė, Petras Maksimavičius, Rasa Akulionytė ir Romas Petruškevičius. II kl. nutarta neorganizuoti, nes susirinko per mažai vaikų, o trečiokai sujungti su I kl., kurioje turėjo mokytis 5 vaikai, bet mokslo metų pradžioje vėl viena deklaracija atsiimta ir pasiliko 4 mokiniai: Vytas Klimasara, Algirdas Kliučnykas, Teresė Akulionytė ir Juozas Talandis. Taip nuo 9 mokinių ir vienos mokytojos prasidėjo lietuvių švietimo istorija.

Tiesa, su mokytoja buvo kiek blogiau, nes antrojoje lapkričio pusėje reikėjo išeiti į dekretines atostogas, o prieš išeinant rasti pavaduotoją. Mokslo metų vidury nebuvo lengva surasti ne tik kvalifikuotą mokytoją, bet ir lietuvi licėjaus absolventą.

Mokyt. Birutė Paškevičienė su mokiniais

LVKD pasiuntė mane pavaduoti Draugijos biuro darbuotoją Dalią Jankauskaitę, o ji, padirbusi pora mėnesių, prikalbino į savo vietą Petrą Jonušką. 1989/1990 m. m. reikėjo jau dviejų mokytojų, nes sudarytas dar vienas skyrius iš 4 mokinių (iš pradžių buvo užrašyti 6), kurie pradėjo mokslą I kl. Petras ilgiau būti pedagogu nepanoro, taigi I kl. mokyti pakviesta Žagarių gyventoja, ką tik baigusi Punsko licėjų, Onutė Kuliešaitė (aš tais metais mokiau jungtas II ir IV kl.). Ji dirbo vienerius metus, nes kaip tik ištekėjo ir persikėlė gyventi į Pelelius. Tuo metu, 1990 m. vasarį, įsidarbino mūsų mokykloje Žemės

ūkio akademijos Olštine absolventė Danutė Valukonytė. Ji mokė gamtos dalykų lietuviškose ir lenkiškose klasėse, o pradinių klasių mokymui 1990/1991 m. m. pradžioje pakviesta, tarpininkaujant Aldonai Vaicekauskienei, Astai Veverskytė, kuri taip pat mokė muzikos ir visuomeniškai vadovavo liaudies dainų ir šokių ansambliui.

Danutei ir Astai atėjus žymiai pagerėjo bendra atmosfera mokykloje, suaktyvėjo lietuviška veikla. 1992 m. kovo mėnesį vėl man išėjus ilgesnių atostogų pavaduoti atėjo ir pasiliko ilgesniam laikui Birutė Paškevičienė, kuri buvo dirbusi šioje mokykloje dar

Mokiniai su mokytoju Petru Jonuška

prieš valsčiaus centrinių mokyklų reformą, o nuo rugsėjo 1-osios vieneriems mokslo metams lietuvių kalbos mokyti atvyko iš Punsko Alicija Abukauskaitė (dabar Maksimavičienė). Daugėjant lietuvių mokytojų visi jautėmės drąsiau, o lenkiškoji mokyklos bendruomenės dalis sužinojo, kad mes, puoselėdami savo gimtąją kalbą, nepažeidžiame jokių Lenkijos įstatymų. 1994-aisiais vyriausieji lietuviškų klasių mokiniai baigė aštuntą klasę. Merginos pasirinko Punsko Kovo 11-osios licėjų, berniukai Seinų vidurines mokyklas.

Aštuonmetėje Krasnagrūdės lietuviškoje mokykloje ne kasmet susirinkdavo klasės. Pritrūko vaikų I klasei 1994/1995 m. m. ir paskutiniaisiais – 2004/2005 m. m., bet nuo 1994/1995 m. m. išsikvojome, kad lietuviškai būtų mokoma paruošiamojame klasėje. Tais metais susirinko gana gausi lietuvių nulinukų grupė. Kai valsčiaus viršaitis atsisakė sudaryti tiems vaikams galimybę mokytis lietuviškai, nutarėme su tėvais neleisti jų visiškai į mokyklą. Po apie

mėnesį trukusio streiko buvo įdarbinta buvusi Krasnagrūdės mokyklos mokinė, Punsko licėjaus absolventė Onutė Macukonytė, kuri pirmą kartą šios mokyklos istorijoje taip pat ikimokyklinius vaikus ugdė jų gimtąją kalbą. Po metų O. Macukonytę pakeitė Alicija Čėplienė, pora metų važinėjusi iš Punsko mokyti mūsų nulinukų. Daugėjant lietuviškų klasių reikėjo daugiau mokytojų. 1993 m. mūsų kolektyvą papildė ką tik baigusi pradinio mokymo specialybę Šiaulių universitete Irena Stoske-liūnaitė-Balulienė, turbūt 1994-ųjų rugsėjį atėjo dirbti į mūsų mokyklą jauna mokytoja Danutė Paškevičienė (Jonuškaitė), o kai 1996 m. direktore tapo Danutė Valukonytė, dar buvo įdarbinti: Vilniaus pedagoginio universiteto absolventė, geografė Alicija Petruškevičiūtė-Nevulienė, matematikė, Punsko licėjaus absolventė Alicija Petruškevičiūtė-Staskiel ir nuo 1996-ųjų ką tik istoriją Vilniaus universitete baigęs Petras Maksimavičius, kuris mokė istorijos 2 metus.

Visiems dirbti ypač tada, kai direktore tapo Danutė Valukonytė, buvo smagu ir malonu, bet pasitaikydavo nesusipratimų tautiniu pagrindu – varžėmės su lenkiškomis klasėmis dėl mokinių, kurių visose mokyklose tuomet nuolat mažėjo. Atsirado įvairių rūpesčių dėl sumažėjusio klasių skaičiaus po švietimo reformos 1999-aisiais, kai mokytojams negalima buvo užtikrinti viso pamokų krūvio, o Seinų valsčius, kaip administruojantis organas, taupymo sumetimais įsakydavo jungti pamokose net po 3 klases. Kai kurie mokytojai papildomai įsidarbino Seinuose įkurtoje gimnazijoje, kur Krasnagrūdės mokyklos pagrindu lietuviams pavyko išsikvoti klases su dėstomąja gimtąja kalba. Tautinis konfliktas mūsų mokykloje kilo, kai reikėjo dėl sumažėjusio valandų skaičiaus atleisti vieną lenkakalbę mokytoją. Problemą prireikė spręsti teisme. Daug įtampos visai mokyklos bendruomenei ir ypač direktorei sukėlė po 2000-ųjų prasidėjęs nuolatinis bandymas mūsų mokyklą uždaryti arba sujungti lietuviškas ir lenkiškas klases, t. y. panaikinti dėstomąją lietuvių kalbą. Pora metų mokyklos gyvavimas buvo pratęstas kuratorijos sprendimu. Kreipėmės į ją įvairiais raštais su tėvų parašais, lietuvių draugijų prašymais, kol tuometinis valsčiaus viršaitis surado būdą, kaip... suskaldyti ir taip mažą mokyklos apylinkės lietuvių tėvų bendruomenę. Paskutiniaisiais mokyklos gyvavimo metais, matydamas, kad mus gina kuratorija, atsižvelgdama į lietuviškų klasių aukštus pasiekimus, valsčiaus viršaitis pradėjo sąjungininkų ieškoti tarp tėvų. Surado kelias jam „labai ištikimas“ šeimas, iš kurių trys paėmė savo vaikus. Mokyklinis transportas pro pat mūsų mokyklą juos vežė į Krasnavą, o lankančius Krasnagrūdės mokyklą vaikus iš Radžiūčių atsisakė vežioti. Taip buvo „taupomos“ švietimui skirtos lėšos. Vaikų lietuviškose klasėse tais metais pasiliko

tik 10 ir buvo aišku, kad ilgiau nepatempsimė. Pagalbos ranką tada ištiesė LLB, LLD vadovai ir visų pirma Lietuvos vyriausybė, skyrusi lėšų lietuviškos mokyklos statybai Seinuose. Čia galėjo tęsti mokslą gimtąja kalba visi mūsų mokiniai ir daugelis kitų, čia mokytojai surado darbą... Bet tai jau „Žiburio“ istorija.

Kaip atrodė darbas su lietuviškomis klasėmis? Iš pradžių kiti mokyklos darbuotojai ir mokiniai žvelgė į mus su nepasitikėjimu, vaikai nusišūsdavo, kad juos pravardžiuoja, bet dirbome solidžiai. Vaikai buvo tikrai gabūs ir pasiekdavome neblogų rezultatų, nors ne visų dalykų mokė specialistai. Lenkų kalbą dėstanti viena lenkė mokytoja negalėjo atsišėbėti, kodėl lietuviškų klasių mokiniai daug geriau moka lenkų kalbą už tuos, kurie lanko lenkiškas klases. Mūsų mokiniai dalyvaudavo visuose LLD organizuojamuose konkursuose: lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos, dailiojo žodžio, ir gana dažnai laimėdavo. Kasmet ruošdavome mokyklinei eglutei po spektaklį, su kuriuo vėliau pasirodydavome Vaikų teatrų festivalyje Seinuose (buvo atvejų, kad paruošėme ir du spektaklius) ir bent pora kartų Marijampolėje, su vaidinimais, taip pat dainų ir šokių programomis buvome kviečiami į kitas mokyklas, kartais į Lietuvą, pasirodydavome atvykus į mūsų mokyklą garbingiems svečiams ar Seinuose organizuojamose lietuviškose šventėse. Labai daug darbo įdėjome organizuojant mokyklines šventes. Nors mūsų pajėgos tikrai buvo nedidelės, visada gražiai suorganizuodavome Motinos dieną, turtinga būdavo mokyklinės eglutės programa, iškilmingai šventėme Lietuvos tautines šventes (pirmąkart Vasario 16-ąją prie uždarytų durų bandėme pažymėti dar su lankančiais

lietuvių kalbą kaip dalyką, atrodo, 1988-aisiais), gražias programėles ruošdavome Pirmokų krikštui, pabaigai mokslo metų, atsisveikinant vyriausias klases, Poezijos pavasario metu sutikdavome poetus iš Lietuvos. Ne visada buvo taip paprasta su lenkiškomis klasėmis suderinti mokyklinių švenčių programas ir kitus dalykus, bet daugėjant lietuviškų klasių ir lietuvių mokytojų jautėmės vis drąsiau, o kai 1996 m. direktore tapo Danutė Valukonytė, atsivėrė visai kitos galimybės, nors administruojantis organas visai apsunkindavo mokyklos veiklą – pvz., gauti iš valsčiaus transportą nuvežti vaikams į įvairius lietuviškus renginius buvo bemaž neįmanoma.

Norint įvertinti Krasnagrūdės lietuviškų klasių reikšmę mūsų lietuvių bendruomenei, reikia pateikti truputį statistikos. Iš viso per 17 metų čia mokėsi 61 mokinys. 25 iš jų baigė aštuonmetę, 25 – šešiametę pagrindinę mokyklą, o 11 jauniausiųjų baigė pagrindinę mokyklą besimokydami „Žiburyje“ ir kitose mokyklose. Nemaža dalis mūsų absolventų baigė aukštąjį mokslą, vienas įgijo mokslo daktaro laipsnį. Tarp absolventų yra verslininkų, ūkininkų, mokytojų (dvi

mokytojos dirba šiuo metu „Žiburio“ mokykloje), kai kas išvykęs į užsienį. Vienas mūsų absolventas išrinktas į Seinų miesto tarybą ir aktyviai gina lietuviybės reikalus Seinuose. Į klausimą, ar gerai buvo išmokyti ir išauklėti Krasnagrūdės mokyklos lietuviškų klasių mokiniai, atsakyti sunku. Kiekvienos mokyklos galutinio darbo rezultato – išauginto žmogaus – bemaž neįmanoma „sumatuoti“, nes ji ugdo ne tik mokykla, bet ir kitokie veiksniai. Mano nuomone, šios mokyklos buvę mokiniai tikrai šaunūs žmonės. Man jie be galo brangūs ir nepamirštami.

Gera būtų šiais jubiliejiniais metais susitikti su buvusiais Krasnagrūdės pagrindinės mokyklos lietuviškų klasių mokiniais, visais čia mokiusiais mokytojais (viena mokytoja, deja, jau iškeliavusi anapilin). Tačiau norėtusi, kad šiuo dalyku užsiimtų jaunesnioji karta, jai lengviau tai padaryti, nes ji „susitinka“ interneto svetainėse ir turi daugiau galimybių suorganizuoti tokią susibėgimą. Skatinčiau bent „Aušros“ puslapiuose pasidalinti savo prisiminimais, atkreipti dėmesį, jeigu ką sumelavau. Rėmiausi visų pirmąją savąja atmintimi, o ji gi netobula.

Pabaiga

Asta Veverskytė su Seinų krašto jaunaisiais ansambliciais

Irena Grigutienė – žmogus autoritetas

JURGITA STANKAUSKAITĖ

„Neliko žmogaus. Neliko be galo gero žmogaus“, – sakė minios, lydėjusios Ireną Grigutienę į amžinojo poilsio vietą Seinų kapinėse. Tada žmonių galvose vieni prisiminimai keitė kitus. Juose Irena dar buvo gyva. Gaila, kad tik praėjusį laiką taip lengva prikelti. Dabar Irena gyvens vien mūsų mintyse – mintyse, kurios šildys mus iš vidaus ir tuo pačiu nevaldomai draskys širdis.

Jeigu reikėtų mano tetą Ireną apibūdinti keliais žodžiais, sakyčiau, kad tai buvo žmogus, kuris, nepriklausomai nuo beprotiško privataus ir viešojo gyvenimo užimtumo, niekada neatsisakė padėti. Į ją visada buvo galima atsiremti, paskambinti bet kuriuo paros metu, sulaukti palaikymo, patarimo, pajauti ištiestą pagalbos ranką. Žvelgiant į praeitį, atrodo, kad Irenai nebuvo neįmanomų dalykų.

Irena Grigutienė 2016 m.

Ji visada rasdavo išeitį iš bet kokios padėties. Niekada nepasiduodavo. Kiekvieno tikslo siekimą lydėdavo begalinis užsispyrimas, tikėjimas savo jėgomis. Irenos tvirtą charakterį ir nuoširdumą gerai pažinojo vyras Vytautas, vaikai Natalija, Valdas ir Robertas, seserys Onutė ir Teresė, brolis Jonas bei artimieji ir draugai.

Irena gimė 1956 m. birželio 7 d. Magdalenos ir Kazimiero Stoskeliūnų šeimoje Kampuočių kaime. Nuo jaunų dienų labai daug dirbo. Niekada neatsisakė padėti tėvams, nors... jos niekada prašyti ir nereikėjo. Stoskeliūnai turėjo nemažą ūkį, todėl fizinio darbo netrūko. Pradėjusi lankyti mokyklą, neturėjo jokių mokymosi problemų. Irena stropiai mokėsi. Kiekvienus mokslo metus baigdavo puikiais rezultatais. Sesuo Teresė yra sakiusi, kad kai Irena buvo visai jaunutė, jau turėjo savo svajonę, žinojo, kuo norės užaugusi būti. „Kazkas jos mažiukės paklausė, kuo žada gyvenime būti, ji iš karto atsakė, kad bus gydytoja.“ Ne tik Pristavonių pagrindinėje mokykloje, bet ir Punsko licėjuje pasižymėjo gabumu mokslams. Licėjų baigė aukščiausiais rezultatais.

Ji buvo ketvirtos klasės pirmūnė. Tai leido jai įstoti į mediciną be jokių papildomų egzaminų.

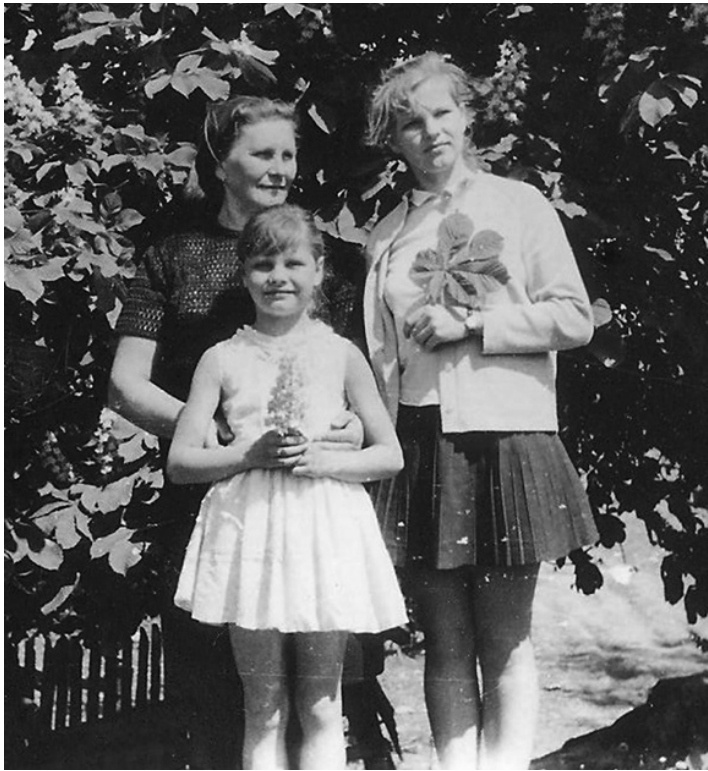
1975 m. įstojo į Balstogės medicinos akademiją (dabar Medicinos universitetas). Tada buvo žmonių, kurie stebėjosi, kad mažo miestelio licėjuje lietuvių dėstomąja kalba atsirado iš kaimo kilusi mokinė, kuri be jokių problemų įstojo į sudėtingas, kruopštumo, užsispyrimo ir pasiaukojimo mokslams reikalaujančias studijas.

Studijavo labai sėkmingai. Nei vieno egzamino nekartojo. Jeigu Irena mokėsi, sesijai ruošėsi šimtu procentų. Jai nebuvo tokio dalyko, kaip „ai, kažkaip bus“.

Irena nebuvo iš tų, kurie pokyliavo, vaikščiojo į miesto diskotekas. Pirmoje vietoje jai buvo mokslai, o po to namai, į kuriuos sugrįždavo, kai tik galėdavo. Kaip žinia, prieš keliasdešimt metų mokyti reikėjo ir šeštadieniais, todėl išvysti gimtuosius Kampuočius pavykdavo itin retai ir trumpam.

Grįžusi namo nepoilsiaudavo. Dirbo taip kaip kiekvienas ūkininko vaikas. Nepraleisdavo šienapjūtės ar javapjūtės. Visur tėvams padėjo.

Būdama jauna studentė, ištekėjo už Vytauto Grigučio iš Kampuočių kaimo. Su juo buvo pažįstami dar vaikystėje. Jie dažnai matydavosi įvairiuose suėjimuose pas Stoskeliūnus ant smėlėto ežero kranto ar per vaidinimus. Iš pradžių jų draugystė niekuo nesiskyrė nuo kaimo bendraujančio jaunimo. Artimesnis ryšys užsimezgė abiem užaugus ir subrendus. Iš pradžių tiek Irena, tiek Vytautas buvo nusprendę, kad rimtam santuokos žingsniui ruošis tik po studijų. Abu žinojo, kad medicinos studijos ne juokai – tai rimtas darbas, norint pasiekti dar vaikystėje užsibrėžtą tikslą. Tačiau dviejų žmonių likimas sumanė iškrėsti pokštą. Atrodė, kad Irenos ir Vytauto gyvenime viskas yra suplanuota ir kitaip būti negali. Po dviejų studijų metų, po Irenos brolio Jono vestuvių, kuriose dalyvavo Irenos teta Marutė iš Kalifornijos, pradėjo šis tas keistis. Irena sulaukė tetos Marutės laiško, kuriame ši rašė, kad į Kampuočius sugrįš

Irena su jaunesne sese Terese ir mamyte Magdalena Stoskeliūniene Kampuočiuose apie 1970 m.

tik į vestuves. Tais laikais nebuvo taip paprasta nusipirkti pigių skrydžio bilieta. Pirmas laiškas didelio įspūdzio nepaliko, tačiau prieš Kalėdas sulaukusi antro ir trečio tetos laiškų, kuriuose ši netiesiogiai ragino Ireną tuoktis, privertė ją susimąstyti. Irenai teko pasikalbėti su Vytautu.

– *Zinai, teta rašo, kad norėtų parvažiuoti liepą į vestuves.*

– *Kokias vestuves?*

– *Mūsų. Nori, kad jau mes ženytumės.*

Vytautas atviravo, kad tai buvusi jam didelė staigmena, kadangi Irena kitaip buvo viską suplanavusi. Vėlgi sprendimas tuoktis nebuvo staiga priimtas. Abu turėjo gerai viską apgalvoti. Irenos tėvams iš pradžių buvo sunku įsivaizduoti, kaip jiems pavyks suderinti santuoką su studijomis, tačiau Irena buvo drąši, žinojo, kad nieko nėra neįmanomo. Po pasitarimų nusprendė, kad jų sutuoktuvės vyks kitų metų liepos mėnesį. Baigusi trečią medicinos studijų kursą, Irena tapo Vytauto žmona. Šios poros santuoka buvo puikus įrodymas, kad studijos, darbas ir nuotolis nėra

problema. Irena tęsė mokslus, o Vytautas tuo metu mokėsi ir dirbo Olecke. Susitikdavo tada, kai abu turėdavo laisvesnio laiko, arba per šventes. 1980 m. jiems gimė dukra Natalija. Nors Irena dar studijavo, vaikelio gimimas neturėjo jokios neigiamos įtakos jos mokslams. Kaip nuo pirmųjų studijų metų gaudavo stipendiją už gerus mokymosi rezultatus, taip ir laikė aukštą mokslo lygį iki pabaigos. „Žinoma, pirmus metus Nataliją daugiau au-

gino močiutė ir tetos Kampuočiuose. Tai ir augo tokia maža panelė tarp suaugusiųjų, – su šypsena prisimena Vytautas. – Vieną šaltą žiemą, kai visi keliai buvo užpustyti, o viešojo transporto eismas sulaukytas, Irena gal kokį mėnesį nematė dukros. Labai sunku motinai, kai šitiek laiko nemato savo vaiko. Atsimenu, kad tada Natalija dar nevaikščiojo, gal tik bandė žengti pirmuosius žingsnius. Pasibaigus pūgoms Irena grįžo į Kampuočius. Kai tik Natalija tarpdury pamatė mamą, drib drib drib ir nubėgo savo kojytėmis pas Ireną. Toks buvo begalinis ilgesys.“

1981 m. baigusi medicinos studijas, iš karto Seinuose gavo darbą. Tuo metu buvo tokia tvarka – stipendiją gaunantys studentai buvo skiriami į tam tikrą darbo vietą. Svarbu pabrėžti, kad šešeri medicinos studijų metai tuo nesibaigė. Reikėjo rinktis specialybę. Irena pasirinko dermatologiją. Taip susiklostė, kad tada Seinuose nebuvo gydytojo dermatologo, todėl ji pradėjo darbą Seinų ligoninėje. Šį kartą teko suderinti šeimos reikalus su darbu ir mokslais, trukusiais

dar trejus metus. Per tuos specialisto laipsnio siekimo metus Irena privalejo papildomai devynis mėnesius atlikti stažą Balstogės klinikos dermatologijos ir venerologijos skyriuje. Po metų, 1982-aisiais, Grigučiams gimė sūnus Valdas. Nepaisant nemažos įtampos, didelio užimtumo ir didėjančios šeimos, Irena su Vytautu sėkmingai „gavo rodą“.

Kai vaikai vakare sumigdavo, Irena kibdavo prie knygų. Reikėjo mokytis, įsisavinti reikiamą studijų medžiagą.

Nors Irena buvo stiprus žmogus, kiekvieną jos žingsnį lydėjo mylintis ir labai rūpestingas vyras. Išskyrus darbą Seinuose, Irena turėjo papildomus būdėjimus Suvalkų ligoninėje. Norėdama sutaupyti laiko, suderindavo būdėjimus dviem parom. Dažniausiai penktadienį išvažiuodavo, o pirmadienį grįždavo namo į Seinus ir vėl bėgdavo į darbą. Kaip Vytautas sako, „neturėjo laiko tinginiaut“. 1988 m. gimė antras sūnus Robertas. Taip Grigučių šeimoje augo trys vaikai.

Atrodytų, kad baigusi visus mokslus Irena galės atsipūsti, bet, kaip sakoma, gydytojas visą gyvenimą mokosi. Reikėjo sekti naujienas, nuolat tobulintis, negalima buvo atsilikti, reikėjo eiti koja kojon su besivystančia medicina. Po daugiau kaip dešimties metų Irena tapo darbo medicinos gydytoja. Vėlgi kelias iki siekiamo tikslo siejosi su mokslais Lodzėje (teko važiuoti, pavyzdžiui, į Varšuvą ar Gdanską, kadangi ši specialybė apima aviacijos, jūros mediciną ir pan.), nemigos naktimis, dideliu stresu. Sesuo Teresė prisimena, kad „Irenai niekada gyvenime nebuvo taip sunku mokytis, kaip per tuos dvejus metus, kai norėjo tapti darbo medicinos gydytoja, ir niekada nepatyrė tokio didelio streso ir baimės, kokią jautė per baigiamuosius naujos specialybės egzaminus“. Žinoma, ji negalėjo neišlaikyti egzaminų, kadangi sau neleido ko nors nemokėti. Ji visada mokėdavosi tol, kol išmokdavo.

Irena (trečia iš dešinės) su seserimis Onute ir Terese, broliene Veronika bei pusseserėmis Aldona ir Terese Ustach Kampuočiuose 1976 m.

Išaušo diena, kai Irena pagaliau turėjo savo kabinetą, priiminėjo pacientus, kuriems reikėjo dermatologo arba darbo medicinos gydytojo pagalbos.

Metams bėgant Irena buvo pakalbinta tapti sanitarinės saugos skyriaus inspektore Seinuose (sanitarinės saugos skyrius Seinuose privalėjo būti atidarytas po Lenkijoje vykusių administracinių reformų 1999 m.). Iš pradžių ji labai dvejojo, ar pavyks būti gera inspektore, kadangi savimi labiausiai pasitikėjo kaip gydytoja, o sanitarinė sauga siejosi su visai kitokiais dalykais ir problemomis.

Irena savo darbais ir kruopštumu susidarė apie save gerą nuomonę, todėl tie, kurie privalėjo įkurti naują sanitarinės saugos skyrių, nematė kito žmogaus inspektoriaus vietoje. Taip ji pakalbinta nusprendė priimti gana sudėtingą iššūkį.

Irena turėjo tvirtą vyro petį, į kurią galėjo atsiremti kiekvienu metu. Kuriantis sanitarinės saugos skyriui, ji susidūrė su įsirengimo sunkumais. Reikėjo sutvarkyti ir paruošti patalpas ar dokumentus, o jai, dirbančiai

pagal dvi specialybes, tai buvo gana sudėtinga. Tad į pagalbą atėjo Vytautas, kuris tokius iššūkius buvo priėmęs ne kartą gyvenime. Susitvarkius visus reikalus, Irena buvo atsakinga už kelis darbus, t. y. kelias valandas ryte dirbo privačiame kabinete, po to kelias valandas sanitarinės saugos skyriuje, o po pietų vėl užsiimdavo dermatologo ir darbo medicinos gydytojo pareigomis. Lyg ir viskas buvo sutvarkyta, darbai vyko gana sklandžiai. Atėjo metas, kai valstybėje buvo priimtas nutarimas, jog sanitarinės saugos inspektorius negali užsiimti savo ūkine veikla. Irena atsidūrė sudėtingų pasirinkimų kryžkelėje. „Inspektore buvo pašaukta penkeriems metams. Negalėjo atsisakyti savo posto. Tuo pačiu buvo draudžiama dirbti savo srityje, o juk žinia, kad jeigu gydytojas nedirba savo srityje, po penkerių metų nustoja galioti gydytojo licencija“, – prisimindamas sunkią žmonos padėtį pasakoja Vytautas. Buvo galimybė toliau dirbti savo srityje po kitos apskrities (šiuo atveju ne Seinų) Neviešosios sveikatos priežiūros

įstaigos (NZOZ) sparnu. Radusi išeitį, kaip išsaugoti specialybę, laimingai dirbo savo visus darbus nuo 2005 m. „iki 2017 m. gruodžio 17 d. ir nei valandos ilgiau“, kaip sakiusi pati Irena. Ji buvo susiplanavusi, kad išėjusi į pensiją galės pailsėti, užsiimti savo mėgstamais laisvalaikio darbais. 2016 m. Irena susirgo. Jos kūne ištyrė nedidelį krūties naviką. Atrodė, kad gydymas baigėsi sėkmingai, tačiau po kurio laiko vėl atsirado vėžinių ląstelių. „Vis toliau ir toliau kas nors pasirodydavo... bet iš tikrųjų man jina visko nesakydavo, nors aš puikiai žinojau, kad jina visko nepasakoja“, – prisimena Vytautas. Irena apie savo kūne vykstančius pokyčius nuolat skaitė, domėjosi internete publikuotais onkologų tyrimais, jų išvadomis.

Visa jos ligos istorija yra užrašyta. Tai tarsi dienoraštis. Surašytos datos, atlikti tyrimai, kokie ir kokiomis dozėmis priimti vaistai. Gydytojai sakė, kad su Irena sunku kalbėtis. Jie neradavo būdo, kaip jai viską paaiškinti, nes Irena viską žinojo, viską buvo išsistudijavusi.

Visiems buvo sunku patikėti, kad blogėjanti Irenos sveikata nepagerės. Artimiausi tikėjo, kad ji ir šį kartą nugalės gyvenimo kelyje pasitaikiusią kliūtį. Tačiau nusilpęs organizmas jau nepajėgė kovoti su liga. Irena mirė šių metų liepos 25 d.

Irena buvo žmogus, kurio nesenkantių jėgų šaltinio niekas negalėjo suprasti. Vytautas pasakojo, kaip anksčiau atrodydavo jos atostogos. „Pasiimdavo, pavyzdžiui, dvi savaites atostogų ir važiuodavo į Kampuočius šieno vežti. Rudenį vėl laisvadienius praleisdavo prie bulviakasio. Visą laiką sakydavo: „Reikia. Reikia padėt, ir viskas.“ Pasirodo, kad Vytautas ir Irena niekada neturėjo nei vienu atostogų, per kurias leistų sau tiesiog nieko nedaryti.

Irena labai mėgo dirbti darže. Jau žiemą prisėdavo pomidorų, kuriuos ankstyvą pavasarį reikėdavo persodinti. Galbūt pašaliniais buvo

Irena Grigutienė su medikais 1990 m.

keista matyti šimtus pomidorų, tačiau saviškiams buvo normalu stebėti mamą, žmoną ar sesę, dirbančią pomidorų „girioje“. „Aš vis klausdavau, kam tau tiek reikia, o ji sakydavo, kad ir taip tuoj neliks. Vienam ar kitam išdalins“, – prisimena Vytautas. Vyras, norėdamas ją apsaugoti nuo pervargimo, nieko Irenai nesakęs, eidavo už ją padaryti bent dalį darbų darže. Rudenį taip pat jų netrūko. Atėjus daržovių šaldymo ir konservavimo metui, labai dažnai Irena naktimis rūsyje plušo. Ji sakydavo, kad „viskas, kas užaugo darže, turi būti surinkta

ir sudėta“ – prisimena Irenos žodžius sesuo Teresė.

Labai svarbu paminėti, kad Irena giedojo Seinų bažnytiniam chore. Ji sakydavo, kad neturi balso, tačiau ją prikalbino giedoti buvusi choro vadovė Asta Veverskytė (viena iš „Punsko, Seinų krašto vestuvinių dainų“ (1994 m.) sudarytojų), kuri ne kartą turėjo progos įsitikinti, kad Irena turi klausą, moka ir gali giedoti.

Irena buvo ir yra puikus pavyzdys savo vaikams. Grigučių šeimoje vaikai taip buvo auklėjami, kad materialūs dalykai nepirmautų prieš neįkainojamas ir ranka nepa-
matuojamas šeimos, dvasines ar mokslo vertybes. Sūnus Robertas puikiai žino, kas šių laikų jaunimui rūpi, kaip kartais jiems susisuka galva. „Mama visada sakydavo, kad nesvarbu, kiek ir ko turi kaimynas ar kokio mašina važinėja. Mes turim tiek ir važinėjam tokia

mašina, kokio važinėjam. Užtenka ir yra gerai, – prisimena Robertas. – Taip pat jai niekada nerūpėjo apkalbos, kitų nereikalingos šnektos. Taip ir mes buvom mokomi nesirūpinti niekais.“ „Jai svarbu buvo padėti vaikams“, – priduria Vytautas. „Niekada nemačiau jos dėl ko nors palūžusios. Net ir tada, kai sužinojo, kad serga“, – sako Robertas. Irena buvo daug pasiekusi moteris, nusipelnusi gero žodžio, tačiau ji savęs neaukštino, niekuo nesigyrė.

Irena savo pacientams stengėsi taikyti natūralius gydymo metodus. Cheminės tabletės būdavo kraštutinis.

Man pačiai teko ne kartą kreiptis į tetą pagalbos ne tik dėl odos pakitimų. Niekada ji nepasiūlė nusipirkti vienokį ar kitokį vaistą. Pagrindas būdavo natūralių žolelių kompresai, arbatos arba paprasčiausias tepaliukas „nuo šimtų ligų“. Ji nebijojo mums patarti, kaip gydyti paprastą gerklės uždegimą, pavyzdžiui, vandeniui su druska. Irena visada buvo natūralumo pusėje.

Vis dar į galvą spaudžiasi mintys, kad vis tiek pasaulyje nėra teisybės: atimami žmonės, kurie privalėtų sulaukti gražios senatvės, matyti šeimas kuriančius anūkus. Ir vis noris klausyti, kodėl už gerus darbus vieniems atlyginama sveikata ar ilgu gyvenimu, o kitiems likimas nepalieka nieko...

Irena Grigutienė su vyru Vytautu 1993 m.

Irena Grigutienė su dukra Natalija 1999 m.

VYTAUTO VAIČIULIO TĖVŲ IR SESUČIŲ VARDU

Vitas gyveno vos dvidešimt aštuonerius metus. Nuo pat vaikystės Jis sirgo nepagydoma liga, su kuria susitaikė ir džiaugėsi savo gyvenimu, nes žinojo, kad kitoks jis nebus. Vitas buvo pats mylimiausias sūnus, brolis, anūkas; nuoširdus žmogus visiems, kurie Jį pažinojo.

Esame laimingi, kad gyvenime sutikome tiek daug gerų žmonių. Ačiū Jums visiems už mielus žodžius, užuojautą, pagalbą ir meilę mūsų šeimai.

Daugelį metų Vituką ne tik gydė, bet ir geru žodžiu guodė gydytoja Janina Paransevičienė, gydytojai Maciej Smarzewski, Wojciech Teodorowski ir Marek Domagała. Visiems tariame nuoširdžiai ačiū. Esame be galo dėkingi medicinos seselei Genutei Bobinienei ir visoms Punsko ambulatorijos medicinos seselėms. Ačiū Rūtai Gaviėnienei ir Birutei Stoskeliūnienei už fizioterapines procedūras, o Punsko vaistinės darbuotojoms už visokeriopą pagalbą.

Dėkojame Punsko pagrindinės mokyklos Direktoriui ir Direktorei, mokytojams ir visiems mokyklos darbuotojams už supratimą ir ne kartą ištiestą pagalbą ranką. Niekada neatsisakėte mums padėti. Ačiū visiems Vito pažįstamiems ir draugams, merginoms ir berniukams, nes Jūsų dėka mūsų sūnus galėjo skardžiai juoktis ir nors trumpai pajusti, kad yra toks pats kaip Jūs.

Mums atrodo, kad mūsų Vitukas turėjo tris mamytes: tikrąją mamytę, globėją ir slaugytoją Marytę Vaicekauskienę bei medicinos seselę Genutę Bobiniene. „Mūsų Marytė“, nes taip daugelį metų ją vadinome, ir Genutė mylėjo Vitą kaip savo sūnų. Niekada neatsisakė jam padėti, ne kartą atbėgdavo vakarop ir nakčia, kai mūsų jėgos buvo išsekę. Vitukas be galo gerbė ir mylėjo jas abi, tikėjo kiekvienu jų žodžiu, nes žinojo, kad Marytė ir Genutė neapvils.

Tariame labai ačiū Vituko močiutėms ir tėtuliui. Vitas visuomet jautė Jūsų meilę, šilumą, gerį ir kaip įmanydamas bandė tuo pačiu atsидėkoti. Dėkojame Jums už visokeriopą pagalbą, nes be Jūsų mūsų kasdienybė būtų nepakeliama... Esame be galo dėkingi krikšto tėveliams Onutei Vaičiulytei-Baliūnienei ir Dariui Baranauskui už tai, kad visada buvo šalia, čia pat, niekada mūsų neapvylė, labai mylėjo Vituką.

Nuoširdžiai ačiū tariame Vaičiulių, Baranauskų, Krakauskų ir Zimnickų šeimoms, ačiū visoms tetoms ir dėdėms, giminaitėms ir giminaičiams. Labai, labai norime padėkoti Dainiui Vaičiuliui ir Tomui Staskevičiui. Jūs buvote ne tik puikūs pusbroliai, bet taip pat vaikystės draugai. Dainius lankė Vitą iki paskutinės Jo gyvenimo dienos. Kai ateidavo Dainius, atrodo, nušvisdavo mūsų namai, nes Vitas būdavo laimingas.

Dar kartą dėkojame visiems žmonėms, kurie daugelį metų mums padėjo ir rėmė. Ačiū visiems, kurie atlydėjo Vitą į paskutinę kelionę. Nuoširdžiai ačiū taip pat tariame: Punsko klebonui Česlovui Baganui, kun. Mariui Talučiui, bažnyčios tarnams, giesmininkams, moterų kvartetui, ansambliui „Tėviškės aidai“, Pal. J. Matulaičio grupės narėms, D. ir K. Aleksams, Punsko gimnazijos III c klasės mokiniams ir jų tėveliams, Alicijai Čėplaitei-Berneckienei, Eliutei Grigutienei, „Viltelės“ globėjoms, visoms moterims ir vaikams už nubertą nuostabų gėlių taką, Punsko ugniagesiams savanoriams.

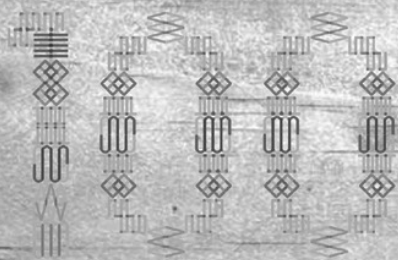
Jūsų gerumo, nuoširdumo ir užuojautos niekada neužmiršime. „Žmogaus gerumas daug ilgiau už jį gyvena“.

Atsiprašome, jei kažkieno pavardę užmiršome paminėti.

*Lai giliam liūdesy Dievas Jus paguos
Ir stiprybės daug duos.
Mes tikim, kad Vitukas
Po didelių žemiškų kančių ir skausmų
Išvykęs į amžinybę naują Tėvynę suras,
Laimę tikrą atras.
Per žvaigždynus keliaus,
Dievą sutiks, kuris jį priglaus.
Lai lengva jam būna gimtoji Punsko žemelė.*

Dėl a. a. **Vytauto Vaičiulio** mirties
nuoširdžiai užjaučiame
tėvus Jolytę ir Stasį Vaičiulius,
senelius Elenutę ir Kazimierą Baranauskus,
močiutę Genutę Vaičiuliene,
Stambule gyvenančią sesutę Jūratę su šeima
ir sesutę Rimutę bei visus artimuosius.

Savickų šeima

Atkurtai Lietuvai

XVI TARPTAUTINĖ KAPELŲ ŠVENTĖ - Seinai 2018

2018 m. spalio 6 d. (šeštadienį) 19 val.

Seinų „Lietuvių namai“, Wileńska g. 9

Jus linksmins:

♪ Kapela „BICĪULIAI“, Lietuva.

♪ Aleksandro Stulginskio Universiteto kapela „ŪKININKAS“, Lietuva.

♪ Marijampolės kultūros centro Baraginės skyriaus jaunimo kapela „SVAJA“, Lietuva.

♪ Utenos kultūros centro Sudeikių skyriaus liaudiškos muzikos kapela „SELIAVYTĖ“, Lietuva.

♪ Seinų, Punsko ir Suvalkų krašto kolektyvai.

Renginio metu veiks Dzūkijos tautodailės paroda.

Kapelų šventės metu bus fotografuojama!

Atvykdami sutinkate, kad nuotraukas galėsime viešai naudoti.

Įėjimas nemokamas. Kviečiame!

Rengėjas:

Rėmėjai:
Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Rėmėjai:

GLOBALI LIETUVA

Asta ir Tomai,

*Paavasaris, ruduo – Jūs visada drauge,
Žiema ar vasara – Jūs visada šalia.
Ir šventės, ir draugai – Jūs visada kartu,
Nelaimės ar vargai, petys petin abu.
Už šypseną – šypsniu, už šilumą – žodžiu,
Už klaidą – švelnumu, ir taip ratu, ratu.
Iš metų į metus gyvenimo keliu
Važiukit dar ilgai su meile ir džiaugsmu.*

Sveikiname Jus 5-ojo vestuvių jubiliejaus
proga.
Linkime LAIMĖS, MEILĖS, IŠTVERMĖS!

Dalia ir Valdas Pečiuliai su šeima

**PARDUODAME
RUDENINES AVIETES.**

Priimame išankstinius užsakymus.

Tel. 87 5161 126, mob. 724 435 325.

PARDUODU

namą Punske.

**Teirautis tel.
+48-692-135-215.**

IEŠKAU

kambario išsinuomoti
Punsko miestelyje.

**Mano tel.
886-114-142.**

**GERBIAMI „AUŠROS“
PRENUMERATORIAI!**

Greitai pradėsime „Aušros“ prenumeratos rinkimo akciją ir vėl kreipsimės į vyresnius mūsų mokyklų moksleivius, kad jie talkintų šiame sudėtingame darbe. Taigi labai prašytume, kad išleistumėte juos į namus ir užsiprenumeruotumėte šį jau daugiau kaip 55 metus leidžiamą mūsų žurnalą.

Taip pat galima atvykti tai padaryti į redakciją Punske arba Lenkijos lietuvių draugijos būstinę Seinuose. Užsiprenumeruoti galima ir bet kuriame Lenkijos pašte bei „RUCH“ S.A. kioskuose arba pavedimu į banko sąskaitą (numeris pateikiamas paskutiniame žurnalo viršelyje), parašant, už kurį leidinį mokama.

Nebūkite abejingi – prenumeruokite „Aušrą“!
„Aušros“ prenumeratoriai turi teisę leidinyje nemokamai paskelbti sveikinimus savo artimiesiems jubiliejaus ar vardadienio proga!

**Taip pat raginame prenumeruoti
„Suvalkietį“ ir „Aušrelę“.**

Spalio 6 d. garbingą 85-ąją gimtadienį švęs
Onutė Sendienė
iš Valinčių.

*Dėkui Tau, Mama, už nemigos naktis,
Už mokymą pažinti gyvenimą,
Už meilės, džiaugsmo kupinas akis,
Už viską šiandien Tau dėkojam, Mama.
Tu pirmoji nušluostei mums ašarą,
Kai suklypom nužengę toli,
Ir parodei tiesiausią gyvenimo kelią,
Kuriuo einam dabar mes visi.
Pakely gimtinės medžiai šlama
Ir svaigina rudenio vėsa.
Tu labai mums reikalinga, Mama,
Laukianti, atleidžianti, gera.*

Ilgų ir prasmingų gyvenimo metų, stiprios
sveikatos linki

**Mylintys vaikai Birutė, Aldona, Vitas, Irena,
Teresė ir Gražina su šeimomis**

Lietuvos žiniasklaida

2018 09 03–09 24

Vyraujančios temos šįkart – artėjantys prezidento rinkimai bei popiežiaus Pranciškaus vizitas Lietuvoje.

Šalies vadovo rinkimai numatyti 2019 m. gegužę, o apie savo apsisprendimą dalyvauti juose jau pranešė septyni žmonės. Kai kurie iš jų tai padarė jau prieš keletą mėnesių, kai kurie – ekonomistas Gitanas Nausėda, politikas Vygaudas Ušackas – ilgai „tempę gumą“ tik prieš savaitę ar dvi, nors politologai seniai neabejojo, kad jie rinkimuose dalyvaus. Tarp kita ko, G. Nausėda jau seniai yra apklausų dėl būsimo prezidento lyderis. Nedaug nuo jo atsiliekantis premjeras Saulius Skvernelis kol kas „galvoja“, nes jis kandidatu turėtų būti oficialiai iškeltas Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos. Kad taip ir bus, politologai neabejoja.

Neseniai apie savo ketinimus dalyvauti prezidento rinkimuose pranešė ir vienas Sąjūdžio kūrėjų, filosofas Arvydas Juozaitis, kuris iškart sulaukė dalies vyresniosios kartos rinkėjų palaikymo. Jis paskutinėje rinkėjų apklausoje, nors ir smarkiai atsilikęs nuo pirmaujančių G. Nausėdos ir V. Ušacko, septynetuke užima trečiąją vietą.

Kaip vienas iš galimų šalies vadovų apklausoje populiariausiųjų penketuke vis dar esantis Kauno meras Visvaldas Matijošaitis dar pavasariį teigė, jog pats kita veikla, kol bus miesto meras, neužsiims, o prezidento rinkimuose pasiruošęs padėti S. Skverneliui, jei pastarasis bus tarp kandidatų.

Apie tai politologas Vytautas Dumbliauskas portalo lzinios.lt straipsnyje „Kandidatų užderėjo“ rašė: „Vis daugiau žmonių pareiškia apie savo apsisprendimą kandidatuoti kitais metais vyksiančiuose prezidento rinkimuose. Šiuo metu tokių piliečių yra septyni,

bet jų tikrai bus daugiau, nes savo oficialaus kandidato dar nepaskelbė trys partijos, kurios tikrai kels atstovą, tik kol kas neskuba. Turiu galvoje pirmiausia „valstiečius“ (jie turėtų kelti Saulių Skvernelį), konservatorius, kurie savo atstovą paskelbs po lapkričio pradžioje partijoje vyksiančių kandidatų į prezidentus rinkimų, taip pat socialdemokratų, jų regioniniai skyriai šiuo metu diskutuoja dėl savo partijos atstovo. Tad jau matome, kad turėsime mažiausiai dešimt kandidatų į šalies vadovo postą.

[...] Artėjančių valstybės vadovo rinkimų kandidatų skaičių galima paaiškinti pirmiausia tuo, kad šie rinkimai yra savotiškas galimybių langas, atsiveriantis po 20 metų laikotarpio, kai prezidento rinkimus buvo savotiškai uzurpavę Valdas Adamkus ir Dalia Grybauskaitė, jų įveikti buvo beveik neįmanoma. [...] Taigi pirmą kartą nuo 1997-ųjų į prezidento rinkimus grįžta intriga – kaip ir tada, taip ir dabar neaišku, kas laimės. Intrigos nebuvo jau 2002 m. rinkimuose, nes nugalėtojo laurai iš anksto buvo skiriami V. Adamkui. Tada daugelį ištikėjo šokas, nes, jų manymu, R. Paksas tiesiog negalėjo laimėti.“

Tiesa, politologai akcentuoja, jog įdomi situacija gali susidaryti Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) gretose, kurie po daugelio metų rinkimuose turės savo kandidatą, nes paskutinį kartą savo žmogų partija kėlė 1997-aisiais, o tada V. Landsbergis užėmė trečiąją vietą.

Nors TS-LKD savo oficialų kandidatą turėtų išsirinkti tik lapkričio mėnesį (specialistai sako, kad tai neabejotinai bus Ingrida Šimonytė, buvusi Finansų ministerijos vadovė, turinti didžiausią palaikymą skyriu-

se, nors pati nėra partijos narė), bet jų bendrapartietis V. Ušackas, nelaukęs partijos sprendimo, pats asmeniškai išsikėlė kandidatą. Todėl labai įdomu, kaip pasielgs TS-LKD, jei, kaip galvojama, partija pasirinks aukštus reitingus apklausoje užimančią I. Šimonytę: išmes V. Ušacką iš partijos? O gal... pastarasis atšauks savo kandidatūrą? Tiesa, tokiu Ušacko žingsniu mažai kas tiki.

Beje, politologai pažymi, kad I. Šimonytei tapus konservatorių kandidate, konkurencija tarp dešiniųjų kandidatų būtų ypač įdomi ir nenuspėjama.

„Dėl prezidento posto konkuruojantys G. Nausėda, V. Ušackas ir I. Šimonytė turėtų atiminėti vienas iš kito balsus. Todėl, jei ilgą laiką apie prezidento rinkimus tylėjusi ir didelio noro pakeisti D. Grybauskaitę nerodžiusi I. Šimonytė parodytų iniciatyvą ir ambicingą apsisprendimą varžytis dėl aukščiausio posto šalyje, susvyruoti galėtų net ir reitingų pirmūno G. Nausėdos užimamos pozicijos.“

Mykolo Romerio universiteto docentas Virginijus Valentinavičius mano, kad I. Šimonytė būtų geriausias Tėvynės sąjungos pasirinkimas artėjančiuose prezidento rinkimuose. „Šimonytė yra natūrali konservatorių kandidatė pagal skyrių pareikštą palaikymą. Ji, kaip partijos kandidatė, būtų saugiausias variantas“, – kalbėjo V. Valentinavičius. Jis pabrėžė, kad labai svarbu tai, jog politikė yra patraukli ne tik konservatorių rinkėjui. „Šimonytė, rodo jos patirtis per krizę, geba patikti ne tik konservatoriams ir jų rinkėjams. Per patį krizės įkarštį, kai Kubiliaus populiarumas pramušinėjo dugną, Šimonytė sugebėdavo išlikti pakankamai populiarai. Matyt,

turi kažkokią paslaptį patikti žmoniems“, – samprotavo V. Valentinavičius (delfi.lt).

„Lietuvos rytas“ pakalbino politologą ir sociologą Mažvydą Jastramskį, kuris įvertino pretendentų galimybes. Jo nuomone, A. Juozaitis, nors ir pretenduoja tapti vienu pagrindinių kandidatų, apie kurį vienyti pranašus ir gelbėtojus renkantys piliečiai, esą turi nedaug šansų ir greičiausiai bus vienas rinkimų autsaiderių. G. Nausėda gali sėkmingai pretenduoti į labai margą, visoms visuomenės sritims ir politinėms stovykloms atstovaujantį rinkėją, bet vis dėlto negali būti laikomas neabejotinu favoritu. „Gal jis vis dėlto gali sėkmingai pasinaudoti tuo, kad ateina į politiką iš šono, be to, labai aiškiai pabrėžia nacionalizmą, antieuropietišumą, tradicines vertybes? Kodėl jis negalėtų tapti viena centrinių figūrų, vienijančių vadinamąjį protesto elektoratą, nors dėl jo grumsis ne vienas kandidatas?“ – žurnalistas Vytautas Bruveris klausė pašnekovo apie A. Juozaitį.

„Aišku, būna, kad kas nors ir visai netikėtai išsauna. Bet tas protesto elektoratas gali būti tik kas antras rinkėjas, kita vertus, mano požiūriu, A. Juozaitis turi pernelyg daug trūkumų, kad tai pasiektų“, – teigė pašnekovas.

Tuo metu politologas docentas Kęstutis Girnius portale delfi.lt dėl būsimos prezidento buvo griežtas – „Naujasis prezidentas mažai ką pakeis“. Taip pavadintame straipsnyje jis rašė: „Nė vienas pasiskelbęs ar potencialus kandidatas nesukelia ypatingo entuziazmo ar didesnių lūkesčių.“

Daugelis jų gana kompetentingi, bet ir gana pilki. Čia nieko blogo, nes Lietuvos prezidento pareigybė irgi pilkoka, netobulas vaidis tarp Vytauto Landsbergio šalininkų ir jo oponentų vaisius. Landsbergio mėėjai siekė sukurti galingą prezidento instituciją Prancūzijos modeliu, o jo priešininkai, nuogaustaudami dėl Landsbergio ambicijų, mėgino riboti

prezidento įgaliojimus, užtikrinti Seimo pirmenybę.

Nors prezidentas yra pirmasis valstybės žmogus, vienintelis, kurį renka visa tauta, tad turįs ypatingą statusą ir didžiausią demokratinį legitimumą, jo teisės ir galios nėra itin didelės, ypač palyginus su JAV ir Prancūzijos prezidentais.“

Lygiai prieš 25-erius metus Lietuvoje pirmą kartą lankėsi Katalikų bažnyčios vadovas Jonas Paulius II. Šiomet rugsėjį Lietuvoje viešėjo popiežius Pranciškus.

„Dėl popiežiaus vizito Lietuva atsidurs pasaulio dėmesio centre“. Taip žiniasklaidai pristatydamas numatomą Šventojo Tėvo apsilankymo programą kalbėjo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Jis tvirtino, jog pontifiko vizitas yra „nepaprastai didelė garbė ir malonė“.

O popiežiaus programa buvo tikrai labai intensyvi: susitikimas su prezidentu, apsilankymas Aušros Vartų koplyčioje, susitikimas su jaunimu Vilniuje, šv. Mišių aukojimas Kaune, apsilankymas Okupacijų ir laisvės kovų muziejuje...

„Kokie pasitinkame popiežių?“ Apie tai „Lietuvos žiniuose“ svarstė parlamentaras Žygimantas Pavilionis. „Sovietų Sąjungos spaudoje išsaugoti tikėjimo kelią kainavo daug aukų, tačiau ar sumokėję šią kainą ir jau būdami laisvi nenuklydome nuo to kelio ir pastatėme tvirtus tikėjimo pamatus? Ar esame pasirengę išgirsti charizmatišką „lūšnyų vyskupą“, „gautvių kunigą“, kuriam kuklumas, žmogiškumas, paprastumas ir tarnystė yra įkvėpimo šaltinis ir duona kasdienė? Beveik 80 % lietuvių yra katalikai, tačiau 60 % jų yra „proginiai“, nepraktikuojantys katalikai, kurie išpažinti tikėjimo į bažnyčią nueina vos porą kartų per metus, per didžiausias šventes. Galbūt tai ir yra viena neišgydytų sovietų padarytų žaizdų? O gal nepakankamai rūpinomės žmonių dvasine būsena, nepakankamai investavome į žmogaus orumą? Bet kuriuo atve-

ju paradoksalu, kai tikintieji gali nevaržomai lankytis bažnyčiose, švęsti krikščioniškas šventes, o visuomenė nuo bažnyčios yra nutolusi.

[...] Popiežius atvyksta pačiu laiku – kai atsiduriame vertybinėje aklavietėje. Tikiuosi, kad popiežiaus vizitas ne tik paskatins politikus Lietuvos žmones laikyti politikos tikslu, o ne įrankiu, bet ir Lietuvos visuomenėje sutvirtins aptrupėjusius tiltus tarp tikėjimo ir bažnyčios bei grąžins tikinčiuosius į kraują pasiektą tikėjimo kelią.“

Tame pačiame laikraštyje kun. Julius Sasnauskas svarstė, kodėl apskritai popiežius atvyksta į Lietuvą. „Visiems žinoma, jog popiežius Pranciškus keliauti nemėgsta ir neturi ambicijų aplankyti visas savo avelės. Jo kelionių maršrutai kruopščiai apgalvoti, pasverti ir visada turi konkretų tikslą. Jis nevažinėja po atlaidus ir piligrimines įžymybes. Jo nesugundysi karališkais priėmimais, minių aplovismais ar šventovių lobynais.

[...] Kas stumia popiežių Pranciškų į Lietuvą ir dvi kitas Baltijos respublikas? Nurodomi nepriklausomybės šimtmečio jubiliejai. Galėtų būti. Bet Pranciškus nėra festivalių, nacionalinių ar religinių, mylėtojas. Be to, Europos žemėlapyje rastume ir daugiau valstybių, susikūrusių prieš šimtą metų, ant Pirmojo pasaulinio karo griuvėsių. Įvairiausių garsių jubiliejų kasmet kiek tik nori.

[...] Lieka tik užsičiaupti, suvokus, jog Pranciškaus kelionės motyvus gaubia nežinomybė, ir tai tam tikra prasme yra gražioji, patrauklioji, maloningoji šio istorinio įvykio pusė. Atitinkanti bendrą Pranciškaus pontifikato stilių – staigmenų ir paradoksų virtinę, įkvėptą, ko gero, Evangelijos ir labai nuoseklaus tikėjimo, kad ji pildosi, įsikūnija mums ir per mus. Galbūt viešnagės metu Pranciškus prasitaras, kodėl jis stovi čia, o ne kur kitur, tačiau ir tokiu atveju svarbiausias jo kelionės tikslas, uždavinys liks tarp eilučių, pritaikius žinomą Jėzaus posakį: „Kas turi ausis, teklauso.“